Poštnina plačana v gotovini Leto LXIII V Ljubljani, v soboto 30. marca 1935 Štev. 74 a Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 35 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563 Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Sestanek cinikov

Prava sreča je za zdravje našega živčevja, da v mednarodnem življenju tako hitro pozabljamo. Kaj vse bi se danes lahko napisalo o poglavju Rusije in Anglije, če bi šli brskat nazaj v zgodovino samo preteklih 17 povojnih let. Kakšne nasprotujoče si izjave, ne morda dnevnih časopisov, marveč vodilnih državnikov v Evropi bi morali nanizati druge ob druge, če bi hoteli pisati zgodovino komaj preteklega petnajstletja, samo z ozirom na odnošaje med sovj. Rusijo in Evropo. Kaj vse smo v tej kratki dobi že brali na tem polju, se morda celo razvnemali za ali proti, nato prebavili in pozabili vse, tako da danes lahko zopet govorimo o obisku angleškega ministra Anthony-ja Edena v Moskvi, kot o nekem novem zanimivem dogodku, s katerim se bomo pečali par dni, se o njem modro razgovarjali in ugibali o ozadjih in posledicah, nato pa zopet preleteli na kaj drugega.

Pretekla so komaj tri leta, ko je bilo svetovno časopisje polno poročil o rusko-angleškem sporu zaradi dveh angleških inženjerjev Thorntona in Macdonalda, ki so jih sovjetske oblasti zaradi špijonaže zaprle in sodile. Angleški veleposlanik je moral iz Moskve, sovjetski iz Londona, prekinjeni so bili trgovinski odnošaji med obema državama, vsa Evropa je bila razburjena in medsebojni srd je dosegel globine, o katerih smo mislili, da jih ne bo mogoče tako kmalu zasuti. In danes dviga pred Edenom Litvinov čašo in napiva kralju Juriju.

Pretekla so komaj štiri leta, ko je nemška vlada ob vznešenih »Heil« klicih junija 1931 podaljševala svojo od l. 1921 trajajočo rapalsko prijateljsko pogodbo z Rusijo ter po svojem zunanjem ministru oznanjevala Evropi in zapadnim velesilam, da je »to prijateljstvo steber miru in jamstvo, da se bodo vse politične krivice versajskega miru popravile.« In danes, ko je angleški minister Eden iz Berlina odpotoval v Moskvo, so mu še dolgo brnele po ušesih grožnje sedanjih nemških vlastodržcev na naslov Rusije.

Pretekla so komaj štiri leta, ko je Molotov pri letnem kongresu vseruskih sovjetov še uradno v imenu sovjetske republike izjavil, »da so lokarnski pakt, pakt Briand-Kellog in vsa podobna prizadevanja zapadnih kapitalističnih velesil le mrke priprave za vojno zoper državo ruskih proletarcev«, pa smo že vse to pozabili in se danes ne moremo načuditi modrosti in miroljubnosti Litvinova, ki iste pakte proslavlja kot edina sredstva za ohranitev miru ter jim hoče dodati še druge pakte, v katere vabi kapitalistične države.

Tako vsi hitro živimo in ker čisto v duhu površnosti naše kulture v nobeden dogodek nismo globlje prodrli, protislovij ne opažamo in vse se nam zdi normalno in v redu. In vendar je obisk angleškega ministra v Moskvi eno takih protislovij v mednarodni politiki, ob katerem bi nam morala zastati sapa ne samo vsled skozi stoletja trajajočega nasprotstva med Anglijo in Rusijo, ki se da in se je dejansko tudi večkrat že pokrilo z zavezniškimi mostički mednarodnopolitičnega oportunizma, ampak vsled vprav v globine segajoče neskladnosti med duhom, na katerem je zgrajena Velika Britanija, ter med duhom, ki je pogonska sila komunistične Rusije.

Toda Eden je v Moskvi in se razgovarja s Stalinom in Litvinovim. Mimo tega ni mogoče. A ker ne moremo verjeti, da bi narodi v svojih medsebojnih odnošajih ne vpoštevali vsej neke vrednote in nekih načel, ki so trajna, ki se ne spreminjajo po dnevnih okolščinah, ki se ne odlagajo in zopet oblačijo kot nedeljski suknjič, ker ne moremo verjeti, da bi Anglija nehala biti Anglija in sovjetska Rusija komunistična država, se nam zdi, da moskovskega sestanka ne moremo imenovati drugače, kot sestanka med dvema velikima cinikoma. Med dvema cinikoma, ki točno poznata drug drugega razpoloženje in sta si stavila nalogo, da spričo dnevnih potreb drug drugega prevarata, iskajoč pri tem le izključno svoje lastne koristi.

Ciničen je Stalin, ki hoče Anglijo vpreči v veliki zvezni sistem, ki naj bi bil naperjen proti Nemčiji, dobro vedoč, da bo to služilo predvsem ne samo ruskim nacionalnim interesom, ampak v prvi vrsti komunističnim idejnim svrham, ki jih je lani obrazložil Manuilski, ko je dejal na kongresu ruskih sovjetov, »da je treba med kapitalističnimi državami vzdrževati sovraštva, ki bodo odporno silo buržujev zmanjševala in komunizmu omogočila, da izvrši v Evropi svoje poslanstvo«. Ciničen je Litvinov, če za dosego tega cilja obliva svojo zunanjo politiko z bengaličnim ognjem miroljubnosti, zvestobe do mednarodnih pogodb in do obstoječega političnega reda v Evropi. Ciničen Vorošilov, ki za kulisami rožlja z armado enega milijona rdečih vojakov.

A cinična je tudi Anglija, oziroma njen predstavnik, če v imenu vzvišenih idej miru in mednarodnega bratstva prepričuje moskovske državnike, da je najboljše, da se z Nemčijo spravijo, da jo nehajo dražiti s svojim vzhodnim paktom in s svojo rdečo armado, dobro vedoč, da to odgovarja le angleškim brigam, da se vzpostavi na evropskem kontinentu ravnovesje med francoskim in angleškim blokom, da Angliji sami ne bi bilo treba mučne izbire, da se priključi ali enemu ali drugemu, ampak da ostane pomirjevalni angelj med obema taboroma, istočasno pa mirno trži po svojem imperiju.

Toda nekaj se zna izcimiti iz tega sestanka dveh cinikov. Morda bosta oba za nekaj časa odložila orožje, ki ga skrivata pod pogajalno mizo in to vsled obojestranskih potreb dnevne politike, ki se trenutno medsebojno čudovito izpopolnjujejo. V Evropi je Rusija tista, ki prosi. V Aziji, kamor sega tudi britski imperij, je pa Anglija. Odkar je Japonska začela prodirati v osrčje Azije, so Angleži začeli študirati strategijo na Daljnem vzhodu v novoustvarjenih okolščinah. Trenutno pravega protijaponskega razpoloženja v Angliji ni, a načelo angleške zunanje politike je: predvidevati, pripravljati. Morda na tej podlagi, ki je čisto trgovsko-mešetarska, angleški in sovjetski cinizem ipak najdeta kakšno možnost za sporazum na ta način, da Anglija malo bolj živahno podpre rusko potrebo po vzhodnem paktu, Rusija pa ponudi Angliji prijateljske kompenzacije v Aziji. Vzhodni pakt za daljnovzhodni pakt. Saj ostane na razpolago še sto načinov, da eni in drugi svoje obveznosti obidejo na praktičnem polju. Strašilo pa le ostane za nekaj časa. Strašilo za Nemce, da ne bodo preveč rjuli, strašilo za Japonce, da se ne bodo preveč razširjali po Aziji.

Kaj drugega je od moskovskega sestanka res težko pričakovati.

Zgodovinski razgovori med Anglijo in Rusijo

Eden se pogaja s Stalinom

Anglija naj razume rusko politiko v Evropi, Rusija pa bo angleško v Aziji - Rusija obljublja velike nakupe v Angliji, „če dobi kredit" - Litvinov napija kralju Juriju in njegovim državljanom

Stalin

Moskva, 29. marca. c. Angleški obisk v Moskvi se razvija naprej v silno lepem znamenju prijateljstva med sovjetsko Rusijo in Anglijo. Najlepši je ta silni preokret v odnosih med prej tako osovraženo Anglijo in komunistično Rusijo označil sovjetski zunanji minister Litvinov, **ko je svojo napitnico svojemu angleškemu gostu začel z željami, da bi angleški kralj Jurij V. še dolgo srečno vladal svojim številnim narodom. Danes zjutraj se je pa vsa Moskva zbudila tudi v zastavah; pisana zastava angleškega imperija je čisto mirno visela ob rdečem praporu sovjetske revolucije. Koder se je pojavil Edenov avto, je bil povsod predmet pozornosti in prijaznega pozdravljanja.**

Razgovori o Nemčiji

Današnji sestanek med Litvinovim in Edenom je trajal 3 ure. Uvodoma je na današnjem sestanku Eden podrobno razložil potek razgovorov v Berlinu. Zelo obširno je govoril o stališču, ki ga zastopa Nemčija glede sklenitve vzhodnega pakta. Za njim je govoril Litvinov, ki je podrobno razložil, kako so se razvijali odnošaji med sovjetsko Rusijo in Nemčijo zadnja tri leta. **Preokret v odnošajih med Rusijo in Nemčijo se je izvršil v letu 1932, ko je bilo jasno, da bo Hitler prišel na vodstvo nemške politike. Ko je Hitler prevzel nemško vlado v svoje roke, so se odnošaji med Rusijo in Nemčijo stalno slabšali. Višek napetosti med Nemčijo in Rusijo je bil dosežen v letu 1934, ko je Nemčija odklonila, da bi pristopila k baltskemu paktu, ki ga je predlagala sovjetska diplomacija.**

Ostala „viseča vprašanja"

Ko sta končala ob državnika svoje misli glede razgovorov v Berlinu, sta prešla, kakor pravi dopisnik Reuterja, na ostala viseča vprašanja med Anglijo in sovjetsko Rusijo. **Govorilo se je o vseh spornih vprašanjih tudi iz predvojne politike in je bilo v tem oziru med obema državnikoma ugotovljeno znatno zboljšanje odnošajev in zelo pospešeno zbližanje obeh stališč. Največ pa se je nato govorilo o položaju na Daljnem vzhodu. Litvinov je izjavil Edenu, da je najvažnejši problem Daljnega vzhoda, kako zagotoviti nedotakljivost kitajskega ozemlja.**

Nato sta pa oba državnika govorila tudi o **gospodarskih odnošajih med Anglijo in sovjetsko Rusijo.** Litvinov je poudaril svojemu angleškemu tovarišu, da želi sovjetska Rusija predvsem zboljšanja **v kreditni politiki med Anglijo in sovjetsko Rusijo. To se pravi, da obljublja sovjetska Rusija znatnejše nakupe v zapadni Evropi, če se ji dovoli znatna višina nakupov na kredit.** Ob koncu pretresa teh gospodarskih vprašanj sta se Eden in Litvinov razgovarjala tudi, kako spraviti v sklad sklepe konference v Ottawi z nujnimi zahtevami, ki jih zahteva zboljšanje trgovskih odnošajev med Anglijo in sovjetsko Rusijo.

Pri Molotovu in Stalinu

Po sestanku z Litvinovim je bil Eden sprejet tudi od predsednika sveta ljudskih komisarjev Molotova. Vendar pa je ta obisk bil bolj vljudnostnega značaja. Dasi je Molotov v sovjetski Rusiji ministrski predsednik, vendar je njegov delokrog sam zelo ozek. S tem večjo pazljivostjo pa se zasledujejo stiki, ki se vpostavljajo med **Stalinom in Edenom.** Poudariti je treba, da doslej že ves čas obstoja sovjetske Rusije Stalin nikdar ni sprejemal nobenega tujega državnika. **Tudi ta sprejem Edena pri Stalinu se drži v največji tajnosti. Dozdaj se samo ve, da je bil Eden včeraj v Kremlinu in da je bil pri Stalinu. Danes popoldne pa se je Eden ob 16 ponovno podal v Kremlin in je bil tam sprejet od Stalina. Pri njem je ostal nad eno uro. Ta obisk zavzema naravnost nekak simboličen značaj, ker izgleda to kot nekaka sprava med kominterno in angleškim imperializmom, ki ga je Stalin kot vodja kominterne najbolj pobijal.**

Glasovi listov

London, 29. marca. b. »Times« poročajo iz Moskve, da je imel lord Eden ob priliki dveurne konference z Litvinovom dovolj priložnosti, da se seznani s stališčem Sovjetske Rusije glede položaja v Evropi, ki je nastal po berlinskem obisku. Lord Eden je odkrito informiral Litvinova o pogajanjih v Berlinu, medtem ko ga o samem stališču britanske vlade ni mogel informirati, ker mu še ni bilo znano. Po mnenju Litvinova pa je ravno od Anglije sedaj odvisen mir, ker edino ona lahko prepreči vojno. Sovjetska Rusija je zaradi agresivne nemške politike vznemirjena, ker je od Hugenbergove spomenice pa do zadnje Hitlerjeve izjave jasno, da se hoče Nemčija zadovoljiti s svojo ekspanzijo in imperialistično politiko na vzhodu, česar ne skriva, temveč to ob vsaki priložnosti poudarja. Rusija bi bila zavarovana proti napadu Nemčije samo s sklenitvijo pakta o medsebojni pomoči. Prav zaradi tega smatra Sovjetska Rusija angleško stališče za odločilno in usodepolno.

Moskva, 29. marca. Te. V današnjih »Izvestijih« piše Karel Radek, da bi odločno stališče Anglije leta 1914 lahko preprečilo svetovno klanje. Tudi danes je nevarnost za vojno skoraj popolnoma enaka kakor leta 1914 in omahovanje angleške vlade bi imelo lahko za vso Evropo usodepolne posledice. Če je zares največji cilj angleške politike ohranitev miru, potem mora Velika Britanija podpirati predvsem Sovjetsko Rusijo, ki hoče, da se ustvari varnost proti napadom za vsako državo. Ne sme se namreč zavarovati mir samo na zapadu Evrope, vzhodno Evropo pa prepustiti zgolj slučaju, kajti če se bo zaiskrilo na vzhodu, potem bo tudi na zapadu vzplamtela krvava zarja.

Anthony Eden

Anglija ne odneha

Navzlic razočaranjem bo Anglija še posredovala med Nemčijo in Francijo

Kljub najprisrčnejšim besedam, ki so se izmenjale med lordom Edenom in Rusi v Moskvi, in kljub temu, da je zunanji minister sir Simon v poslanski zbornici včeraj izjavil, da obstoja med stališčem Anglije in stališčem Nemčije znatna razlika — zagotavljajo angleški oficielni krogi, da se nameravajo pogajati z Nemčijo dalje. Pravijo namreč, da poročila »Daily Telegraphe« o raznih blaznih zahtevah Hitlerja ne odgovarjajo resnici. Res je sicer, da bi Nemčija rada svoje bojno brodovje spravila na 400.000 ton in da želi, da se ji vrnejo nekatere kolonije, **toda prav ta nemška težnja je najmočnejši razlog za Veliko Britanijo, da zasleduje politiko sporazuma z Nemčijo, da bi omilila prav to zahtevo, ki je za Veliko Britanijo najbistvenejšega pomena.**

Zato je linija angleške politike sedaj ta, da bi se na konferenci med Anglijo, Francijo in Italijo v Stresi razpravljalo o stališču in zahtevah Nemčije kot nekaki podlagi za diskusijo. Simon je namreč prinesel iz Berlina od Hitlerja »koncesijo«, da sicer Nemčija ne bo pristopila k vzhodnemu paktu, da pa hoče olajšati tak političen sporazum s tem, da izjavi, da nima namena, da bi napadla ne Rusije ne Poljske. Hitler je tudi pripravljen, kar se tiče oborožitve, sprejeti znani Macdonaldov načrt, ki med drugim prepoveduje aerokemično vojsko. Kar se tiče števila nemške armade, pa Hitler poudarja, da ima Rusija 950.000 vojakov v mirovnem stanju, kar daje Nemčiji pravico do odgovarjajočega števila svoje armade.

V Parizu smatrajo vse to za manever Nemčije, ki bi rada zavlekla zasedanje Zveze narodov, ker bi se v primeru, da se Anglija zavzame za sporazum z Nemčijo na taki podlagi, konferenca v Stresi zelo zavlekla.

Zelo značilno je, da zlasti Mussolini dela na to, da bi se ta nemška namera izjalovila in se je razgovor italijanskega poslanika v Parizu, grofa Pignatti Morano di Custozza z Lavalom 28. t. m sukal okoli tega vprašanja. Tudi francoski listi so začeli močno kritizirati angleško zadržanje in popustljivost sir Johna Simona. Italijani upajo, da bo navzočnost Mussolinijeva na konferenci v Stresi veliko pripomogla k temu, da se bo delo pospešilo in da se bo, če je to sploh mogoče, dosegel sporazum z Nemčijo, ki bo položaj popolnoma pojasnil, če pa sporazum ne bo mogoč, hoče Italija delati na to, da se storijo odločni koraki.

Kljub vsemu pa ni verjetno, da bi Anglija odstopila od svojega stališča skrajne previdnosti in rezerve in da bo neomajno delala na to, da ne pride do stvoritve dveh taborov v Evropi.

Protinemške demonstracije po vsej poljski Šleziji

Katovice, 29. marca. c. V vsej Gornji Šleziji so se danes razvile velike protinemške demonstracije. V Katovicah je bilo več protestnih shodov, na katerih so govorniki opozarjali na zle posledice poljsko-nemškega prijateljstva. Govorniki so večinoma predvsem napadali vladno šolsko politiko v Šleziji, ki zopet preveč favorizira nemške zahteve. Množice so bile tako razburjene, da so šle pred nemški generalni konzulat in tam dolgo demonstrirale. Policija je bila takorekoč brez moči.

Neredi v Gdansku

Gdansk, 29. marca. AA. Pat poroča: Predvolitvena borba se nadaljuje. Z mnogih strani prihajajo poročila o nasilnih dejanjih. Posebno huda je borba med nacionalnimi socialisti in socialisti. Snoči so vdrugič aretirali skupino socialistov, ki je bila v zvezi s sobotnim shodom socialistične stranke.

Padec španske vlade

Madrid, 29. marca. c. Danes ob 10 se je pričela seja ministrskega sveta, ki je obetala biti zelo burna. Na dnevnem redu je bila razprava o pomilostitvi upornikov iz oktoberske vstaje. Med njimi je tudi znani socialistični voditelj Gondalez Pena, ki je bil obsojen na smrt. Seja vlade je trajala do 13.45. Po seji je prvi prišel iz ministrske sobe predsednik vlade Lerroux in časnikarjem izjavil, da je vlada pravkar podala demisijo. Na seji vlade je namreč prišlo do bojnega glasovanja med pristaši pomilostitve in pa njenimi nasprotniki. Za pomilostitev je glasovalo sedem članov radikalne levice, proti pa so glasovali trije ministri, člani Gil Roblesove stranke, en liberalni demokrat in pa en agrarec. Teh pet ministrov je izjavilo, da ne morejo prevzeti odgovornosti za to, če bi revolucionarji to pomilostitev zopet napačno razumeli. Zato podajajo demisijo. Takoj nato je Lerroux izjavil, da s tem odstopa celokupna vlada Alcala Zamora je že začel s posvetovanji za sestavo nove vlade.

Titulescu v Parizu

„Zelo sem zadovoljen"

Litvinov brzojavlja Lavalu, da ga Moskva nestrpno pričakuje

Pariz, 29. marca. c. Romunski zunanji minister Titulescu je danes prispel na svoji evropski turneji v Pariz. Današnje časopisje je njegovemu obisku posvetilo obilo pozornosti, saj je Titulescu ena najpriljubljenejših osebnosti iz srednje Evrope v vseh prestolnicah zapadne Evrope. Takoj po svojem prihodu se je Titulescu odpeljal v zunanje ministrstvo, kjer ga je že čakal Laval. Prvi sestanek med njima je trajal skoraj dve uri. Ko je Titulescu odhajal iz zunanjega ministrstva, so ga seveda obkolili časnikarji. V razgovoru z njimi jim je Titulescu poudaril, da je prišel v Pariz kot predstavnik bloka držav Male zveze. Dobesedno je rekel časnikarjem sledeče: **»Jaz sem zelo zadovoljen, da sem prišel v Pariz. Rečem vam, da vlada med Lavalom in menoj popolna soglasnost in dasi je ta fraza že tako banalna, je vendar topot bolj resnična ko kdaj prej.«** Kmalu nato je prišel za njim iz ministrstva Laval in oba skupno sta se odpeljala v neki hotel na kosilo. Jutri se bodo razgovori med Titulescom in Lavalom nadaljevali.

Popoldne so bile zopet izmenjane zelo prijateljske brzojavke med Litvinovim in Lavalom. V teh brzojavkah je bil končno določen čas obiska Lavala v Moskvi. Litvinov je sporočil Lavalu, da ga v Moskvi pričakujejo kot prijatelja reda in miru v Evropi.

Dunajska vremenska napoved: Mrzlo vreme. Viharno. Padavine. Možen tudi sneg.

Nova poljska ustava

Ravno pred enim tednom, to je v noči od sobote na nedeljo je po 14 urni, zelo ostri debati v poljskem Sejmu bila izglasovana nova ustava, ki jo režimski listi proslavljajo kot znak velike zmage in važen zgodovinski dogodek v razvoju povojne Poljske.

Sedanja ustava, ki odpravlja sleherno sled demokracije in uzakonjuje avtoritarni režim trenutno vladajoče skupine, ima precejšnjo zgodovino. Želja po avtoritarnem režimu se je javila takoj maja 1926, ko je maršal Pilsudski zopet posegel v politiko. Pilsudski ni bil nikdar prijatelj demokracije in parlamentarizma. Debate v parlamentu je navadno zaničljivo imenoval prazno čvekanje in brezplodno zapravljanje časa. Zato so mnogi mislili, da bo takoj, ko se je polastil oblasti, strmoglavil parlament in demokracijo. Toda Pilsudskemu se pred 9 leti očividno še ni zdel primeren čas za odpravo demokracije v Poljski. Tako je nekaj let še pustil životariti Sejem, ki itak ni imel nobene prave besede več in v katerem pristaši Pilsudskega tudi niso imeli zadostne večine. Zato se je le redko zgodilo, da je bil parlament vprašan za mnenje. Vse važnejše odločbe so padale na sejah vlade, čeprav tak način vladanja ni bil v skladu z obstoječimi ustavnimi zakoni. Prišlo je leto 1930 in z njim razpis volitev. Tokrat si je hotel Pilsudski v parlamentu zasigurati voljno in vdano večino. Ker bi mu pa takšne večine ljudstvo ne dalo, zato je z vso silo udaril po opoziciji in še pred volitvami dal zapreti vse opozicionalne voditelje v trdnjavi v Brešču na Bugu, kjer so jim v naslednjih mesecih naprtili veleizdajniški proces. Novemberske volitve l. 1930 so potem za vlado seveda izvrstno izpadle, a ji kljub temu niso vrgle dvetretjinske večine, ki je po ustavi potrebna za spremembo osnovnih zakonov. Vlada je sicer pripravljala spremembo ustave, pa pri tem imela dokaj skrbi, kako bi jo bilo mogoče na zakonit način spraviti v življenje.

Šele v januarju 1934 se ji je ponudila ugodna prilika. Zaradi nekega nasilnega akta vlade je opozicija demonstrativno zapustila parlament. To priliko pa je porabil bivši pravosodni minister Car in predlagal, naj Sejem glasuje o novi ustavi, čeprav predmet ni bil na dnevnem redu. V parlamentu so ostali samo vladni poslanci ravno v tolikšnem številu, da je bila seja še sklepčna. Bliskovito je bila nova ustava predložena parlamentu in takoj tudi izglasovana. Naknadni protesti opozicije niso nič pomagali. Toda po zakonu je morala ustava biti predložena še senatu v odobrenje. Senat pa je predlagal nekaj sprememb, ki jih bi pa moral zopet naknadno odobriti Sejem. Tokrat je opozicija bolj skrbno pazila. Ker se je razvedelo, da bo odločitev padla že v marcu, so bili opozicionalni poslanci noč in dan na nogah in pazili, da ne zamude pravega trenutka. Vedeli so, da vlada dvetretjinske večine ne more dobiti brez njihovih glasov. Toda tudi tokrat je Car našel izhod, sklicujoč se na svoje juridično znanje je izjavil, da tokrat prav za prav ne gre za glasovanje o ustavi, ampak le za sprejem sprememb, ki jih je senat predlagal k ustavi. Zato pa po njegovem mnenju zadostuje navadna večina. Vlada si je seveda njegov predlog osvojila in tako je nova ustava bila sprejeta z 260 proti 139 glasovi. Judje in narodne manjšine se pa glasovanja sploh niso udeležili.

Še enkrat sta si torej stala nasproti vlada in opozicija, toda več, nasproti si je stalo dvoje svetovnih naziranj: demokratično in absolutistično pojmovanje države. Značilno je tudi, da je opozicija tista, ki zahteva naslonitev na demokratično Francijo v zunanji politiki in da je vlada, ki zagovarja avtoritaren, absolutističen režim, prijateljica in zaveznica narodno-socialistične Nemčije. Opozicija je ostro napadala vlado in ji očitala v 14 urni ostri polemiki vse politične grehe zadnjih let. Prišlo je do zelo ostrih nastopov in tudi do groženj. Toda vladi se ni zdelo potrebno, da reagira. Ena, kakor druga stranka sta se zavedali, da je s tem dnem zaključena ena doba poljske zgodovine in da prihaja nova era brezparlamentarne opozicije. Parlament bo razpuščen v kratkem, jeseni pa bodo volitve po novem volivnem zakonu, ki ne pozna proporca in ki bo vladajoči stranki zagotovil, ako že ne vseh, pa vsaj velikansko večino mandatov. Volivni zakon je tako skonstruiran, da bo opoziciji toliko kot onemogočeno tudi le postaviti kandidatne liste. Poljska je torej likvidirala z demokracijo. Treba bo počakati, kaj ji prinese diktatorski režim.

„Nova" poljska vlada

Varšava, 29. marca. AA. Pat poroča: Predsednik vladnega bloka polkovnik Slavek je sestavil novo vlado. Z izjemo predsednika je nova poljska vlada po sestavi enaka svoji predhodnici.

Francoski parlament noče na počitnice

Vsled nevarnega položaja v Evropi

Paris, 29. marca. l. Poslanska zbornica in senat bosta še nekaj časa zasedala. Prvotnemu predlogu, naj bi poslanska zbornica šla na počitnice do 28. maja, se je posebno ogorčeno upri Franklin-Bouillon. V svojem govoru se je sklicval na resnost položaja, nastalega z nemškim sklepom 16. marca. Če zaradi ničesar drugega, je rekel Franklin-Bouillon mora parlament ostati že zato še nekaj časa zbran, ker bo glede na bližajoče se mednarodne sestanke prišlo vsaj še do ene zunanje politične diskusije pred prazniki. Razen tega bo vlada po sodbi Franklina-Bouillona vsekakor potrebovala še nekatere izredne kredite.

Predsednik vlade Flandin je odgovoril, da je po njegovi sodbi popolnoma normalno, da gre poslanska zbornica že zdaj na velikonočne počitnice.

Nato je poslanska zbornica s 382 glasovi proti 239 glasov odklonila predlog o odhodu parlamenta na počitnice do 28. maja, nato pa s 300 glasovi proti 265 glasovom odklonila tudi drug predlog o odhodu na počitnice do 21. maja. Vlada je tako ostala v manjšini, toda to glasovanje nima političnega pomena, ker vlada ne samo ni postavila vprašanja nezaupnice, temveč tudi že vnaprej izjavila, da o tej stvari prepušča poslanski zbornici, da se odloči po svoji prosti volji.

Odlok ministra za socialno politiko

Kako naj se zadrže uslužbenci raznih javnih državnih socialnih ustanov

Belgrad, 29. marca. AA. Minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Drago Marušič je izdal o držanju uslužbencev uradov za zavarovanje delavcev, delavskih zbornic in borz dela med volitvami ta-le odlok:

Po določbah §§ 124 in 130 zakona o zavarovanju delavcev, §§ 31 in 38 zakona o zaščiti delavcev, § 70 zakona o pokojninskem fondu nameščencev in po §§ 14, 112 in 113 naredbe o izvedbi uredbe o organizaciji posredovanja dela, so osrednji urad za zavarovanje delavcev in njegovi krajevni organi, centralno tajništvo delavskih zbornic in delavske zbornice, pokojninski zavod za zavarovanje nameščencev, osrednja uprava za posredovanje dela in borze dela — javne ustanove, ki opravljajo svoje posle pod nadzorstvom ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje kot državne oblasti.

Uslužbenci vseh teh ustanov so kot javni uslužbenci dolžni opravljati svoje delo v javnem interesu in po obstoječih predpisih.

Obveščen pa sem, da se neki uslužbenci navedenih ustanov ne ravnajo po teh predpisih in da zlasti zdaj po razpisu volitev narodnih poslancev izkoriščajo svoje položaje v teh ustanovah za razne politične grupacije. S tem zanemarjajo svoje dolžnosti in delajo v škodo članov, oziroma oseb, ki ne pripadajo političnim grupacijam, s katerimi sami simpatizirajo. Na ta način delajo proti pravilom v škodo ustanov, ki morajo, kakor sem pravkar navedel, služiti splošni blaginji in javnemu interesu.

Ker so taki postopki posameznih uslužbencev gori navedenih ustanov proti državnim interesom in proti koristim dotičnih ustanov, odrejam na podlagi pravic, ki mi jih dajejo gori navedeni zakonski predpisi, to-le:

1. Da izdajo osrednji urad za zavarovanje delavcev, centralno tajništvo delavskih zbornic, delavske zbornice, pokojninski zavod za zavarovanje nameščencev in osrednja uprava za posredovanje dela takoj vsem svojim uslužbencem in uslužbencem področnih ustanov okrožnico, s katero naj jih opozore na važnost in na značaj njihove funkcije in da morajo za agitacije za volitve narodnih poslancev opravljati svoje posle in izvrševati svoje dolžnosti brez vsake pristranosti in brez ozira na strankarsko pripadnost zavarovancev, oziroma oseb, ki so po svojih poslovnih stikih navezane na usluge ustanov, v katerih so dotični uslužbenci zaposleni;

2. po zakonskih določbah zakona o državnih uslužbencih ne sme nihče od gori navedenih uslužbencev izkoristiti svojega položaja in vpliva, ki ga ima v službi, za agitacijo in pomoč tej ali oni politični orientaciji ali grupaciji;

3. v kolikor ti uslužbenci postanejo kandidati ali namestniki kandidatov na kakršnikoli listi, morajo o tem takoj obvestiti svojo ustanovo, da ta z njimi prekine službeno razmerje, oziroma ravna z njimi po obstoječih predpisih, tako, da dotična oseba ne bo mogla svojega položaja ali ustanove, ki ji pripada, izkoristiti v svoje strankarske svrhe;

4. nobenemu uslužbencu navedenih ustanov se ne more dovoliti kakršnokoli potovanje na kakršnemkoli področju, bodisi za agitacijo, za shod ali v splošno politične svrhe. Pristojna oseba, oziroma organ, ki takšno potovanje dovoli, bo odgovarjal za kršitev zakonskih predpisov in tega odloka;

5. osrednji urad za zavarovanje delavcev, centralno tajništvo delavskih zbornic, delavske zbornice, penzijski fond za zavarovanje nameščencev in osrednja uprava za posredovanje dela naj sporoče ta odlok v celoti vsem svojim uslužbencem, oziroma uslužbencem področnih jih ustanov in naj jih pozovejo, da se po njem kar najstrožje ravnajo z opozorilom, da bom proti uslužbencem in odgovornim organom, ki bi drugače ravnali, izdal najstrožje zakonske ukrepe;

6. osrednji urad za zavarovanje delavcev, centralno tajništvo delavskih zbornic, delavske zbornice, pokojninski zavod za zavarovanje nameščencev in osrednja uprava za posredovanje dela me morajo po prejemu tega odloka obvestiti v treh dneh o ukrepih, ki so jih izdali radi izvršitve tega mojega odloka.

„Neodvisnost Avstrije"

Nemško-italijanska napetost

Čudne nemške zahteve glede bodočnosti avstrijske države

Dunaj, 28. marca. e. Tukajšnje »Neuigkeitsweltblatt« objavlja posebna poročila iz Berlina o načinu, kako sta sir John Simon in Hitler obravnavala vprašanje avstrijske neodvisnosti, oziroma vprašanje podonavskega pakta. Nemški državni kancler je angleškemu zunanjemu ministru dokazoval, da obstoja že dejstvo direktnega vmešavanja Italije v avstrijske razmere in da so se tudi vse zapadne velesile v Avstrijo vmešavale, ko so podpisale rimski sporazum. Kako naj se sedaj Nemčija obveže, da se ne bo vmešavala v avstrijske notranje razmere, ko so se druge velesile že vmešavale, Nemčija take neenakopravnosti ne more sprejeti. Hitler je nadalje dokazoval angleškemu ministru, da je treba dati avstrijskemu ljudstvu priložnost, da svojo politično voljo izrazi. Zahteval je, da naj pride do spremembe avstrijske vlade, ki bo volitve omogočila. Šele potem bi Nemčija podpisala pakt o nevmešavanju, toda pod pogojem, da se tudi Italija obveže, da bo storila enako. Francosko-italijanski načrt o paktu o nevmešavanju za Nemčijo v sedanji obliki ni sprejemljiv.

List priznava, da je avstrijska vlada sicer mnogo pričakovala, toda tako obširnega nemškega revizionizma ne. Napetost med Nemčijo in Italijo, ki se je začela na konferenci v Stra, po berlinskem sestanku le še narašča.

Avstrija sme uvesti splošno in obsežno vojaško službo, če hoče...

Dunaj, 28. marca. TG. Iz krogov, ki so o namenih Male zveze poučeni, izvira vest, da se že nekaj dni vršijo pogajanja med Francijo, Malo zvezo, Balkanskim sporazumom in Avstrijo oziroma Bolgarijo z ozirom na izražene želje teh držav, da bi smele povišati svojo vojsko vsled nemškega oboroževanja. Italija bi rada, da se da pravica do oboroževanja tudi Madjarski, toda Francija in njene zaveznice stojijo na stališču, da se dâ sedanji avstrijski vladi nemudoma dovoljenje za uvedbo splošne vojaške službe, če bo to željo le izrazila, Bolgariji samo za primer, če vstopi v Balkanski sporazum, Madjarski se pa ta pravica odreče, ker je izrazito revizionistična država in bi ji vojska služila samo v revizionistične namene.

Kdo oborožuje Abesinijo

Zelo značilna nemška obtožba

Berlin, 28. marca. TG. »Völkischer Beobachter« objavlja naslednje uradno poročilo DNB (nemški poročevalni urad) z ozirom na neke vesti, ki trdijo, da Nemčija pošilja orožje v Abesinijo:

»V italijanskem tisku nočejo utihniti sumničenja, da zasleduje Nemčija v Abesiniji svoje posebne interese in da je abesinskemu cesarju ponudila svoje oficirje za vojaške instruktorje ter obilico municije in orožja. Vse te vesti so izmišljene in so bile tako v Rimu kakor tudi v Berlinu te uradno zanikane.«

»Ako italijanski listi kljub temu še vedno ponatiskujejo takšna sumničenja, je treba to označiti kot zlobno poročanje. Da se nahajajo v Abesiniji inozemski oficirji kot instruktorji abesinske vojske, nadalje, da se inozemske orožarne, predvsem francoske in češkoslovaške, trudijo, da bi dobavljale orožje in municijo Abesiniji, in da je francoska firma Schneider-Creuzot že sklenila pogodbo za dobavljanje lahkih gorskih topov v Abesinijo, to je znano vsem. Toda o tem ne najdemo v italijanskem časopisju nobene besede.«

Razpadanje zlatega bloka

Belgija zniža vrednost denarja

Posledice se čutijo v Angliji, Nizozemski, Švici, Franciji

Bruselj, 29. marca. TG. Belgijska vlada je izdala uradno obvestilo, da namerava znižati vrednost belgijskega denarja (belge) za 25 do 30 odstotkov, a da hoče še vedno obdržati zlato vrednost kot temelj belgijske valute. Iz Anglije prihajajo poročila, da se tam boje belgijskega tekmovanja na svetovnih trgih, ker bo znižanje denarne vrednosti tudi pocenilo belgijske proizvode. Nadalje zatrjujejo v londonskih denarnih krogih, da je nadaljno vzdrževanje zlatega bloka nemogoče in da mora v kratkem času priti do zrušitve te skupine, kar bo imelo za svetovno trgovino za enkrat nedogledne posledice. Sedaj pričakujejo, da se bo slabost polastila zaporedoma nizozemskega forinta in švicarskega franka, prav tako člana zlatega bloka, ker mora znižanje vrednosti belge porazno vplivati na nizozemsko in švicarsko valuto z ozirom na tesne gospodarske zveze teh držav z Belgijo. Tudi v Parizu so že občutili rahlejši protisunek, ker je vrednost francoskega franka na borzi nekoliko padla v razmerju do dolarja in do funta. Čeravno iz tehničnega stališča za francoski zlati frank ni nobene nevarnosti — saj znaša zlato kritje v Franciji nad 100 odstotkov in je sploh ves papirnati denar krit z zlatom, toda gospodarske posledice se bodo čutile tudi v Franciji. Zlati blok polagoma, a gotovo razpada.

Bruselj, 29. marca. b. Na današnji seji parlamenta bo nova vlada predložila svoj program. Splošno se pričakuje, da bo vrednost belge znižana za 25—30%. Razen tega bo osnovala vlada kreditni zavod, ki ga bo kontrolirala narodna banka. V tem kreditnem zavodu se bodo zbirali prejemki in glavnica, ki jih bo narodna banka dosegla z novo vrednostjo belge napram zlati vrednosti. Drugi vladni ukrep bo pobijanje brezposelnosti, za kar bodo morali dati polovico sredstev privatniki, polovico pa jih bo dala država. Dalje se bo uvedla kontrola nad vsemi bankami, narodna banka pa bo jamčila za depozite. Kredit bodo v bodoče lahko dobivala samo zdrava podjetja, ki bodo pod neprestano kontrolo narodne banke. Dalje bo vlada uvedla 40 urni tednik. V zunanjepolitičnem oziru se bo vlada trudila, da čimprej prizna sovjetsko Rusijo, razen tega pa bo delala na to, da se sestane mednarodna konferenca za stabilizacijo vseh valut. Parlament bo najbrž poslan na enoletni dopust.

*

Bolgarija noče državne stranke

Sofija, 29. marca. AA. Po snočnji seji vlade, ki je trajala do devetih zvečer, je ministrski predsednik general Zlatev dal novinarjem pojasnila o perečih vprašanjih bolgarske politike.

Na vprašanje, kaj je z govoricami o ustanovitvi državne stranke na Bolgarskem, je ministrski predsednik odgovoril tole:

Ustanovili ne bomo nobene stranke. Kaj se nismo pravkar osvobodili strank? Zato jih ne bomo na novo ustanavljali. Tega ne bo. General Zlatev je demantiral tudi vesti o nesoglasjih v vladi in o izpremembah. To so samo govorice, je pristavil general Zlatev, ki jih razširjajo prizadeti krogi.

Na vprašanje, kdaj bo zasedal višji vojaški svet, je predsednik vlade odgovoril: Višji vojaški svet je sklican za 1. april. Bavil se bo s formacijo voiske in z drugimi tehničnimi vprašanji.

Slovanski veterinarski kongres

Veterinarji naj služijo kmetu

Poziv kmet. ministra

Belgrad, 29. marca. AA. 24. in 25. t. m. je bila v Pragi konferenca Zveze slovanskih veterinarjev. Udeležili so se je zastopniki iz Bolgarske, Poljske, Češkoslovaške in Jugoslavije. Naše veterinarje je zastopal predsednik jugoslovanskega veterinarskega združenja Milutin Gec, inspektor kmetijskega ministrstva. Zvezo slovanskih veterinarjev so ustanovili na pobudo naših veterinarjev 1931 v Belgradu. V njej so včlanjeni veterinarji štirih slovanskih držav, namreč Bolgarske, Poljske, Češkoslovaške in Jugoslavije. Sklenili so, naj bo maja 1936 v Brnu na Češkoslovaškem prvi kongres slovanskih veterinarjev.

Belgrad, 29. marca. AA. Da našemu kmetovalcu v sedanjem času hude gospodarske krize čim bolj pomore in da bi pri tem tudi naše veterinarstvo čim popolnejše izpolnilo svojo važno vlogo, je kmetijsko ministrstvo izdalo tole okrožnico:

Veterinarji kmetijskega ministrstva bodo skrbeli z vsemi silami, da pridejo v čim tesnejši in stalnejši stik s prebivalstvom. Seznanijo naj se osebno z vsemi njegovimi potrebami na področju živinoreje, da mu nato takoj prihite na pomoč. Živinoreja je za našega kmetovalca ogromne važnosti, ker je živina za ohranitev njegovega gospodarskega življenja najvažnejši pridelek, zlasti pa sedaj, ko svoje druge pridelke težko vnovčuje. Veterinarji bodo skrbeli za ohranitev zdrave živine, in bodo vsestransko in neumorno preprečevali in zatirali vse nalezljive bolezni. Mimo tega bodo veterinarji z vsemi svojimi močmi in s požrtvovanjem podprli kmetovalce pri preprečevanju nalezljivih bolezni, pri zatiranju že nastalih bolezni, pri zdravljenju obolele živine in z brezplačnimi sveti siromašnim kmetovalcem. Kmetovalce bodo s predavanji in z drugimi propagandnimi sredstvi podučili o ustanovitvi živinorejskih in drugih kmetijskih zadrug. Pri ustanavljanju teh zadrug, naj tudi aktivno sodelujejo, da tako pospešijo živinorejo in zadružno samopomoč našega prebivalstva.

Nov predsednik kasacijskega sodišča

Belgrad, 29. marca. m. Mesto, ki se je izpraznilo s smrtjo dr. Subotiča, sodnika kasacijskega sodišča, se je spopolnilo s tem, da je bil postavljen za kasacijskega sodnika Božidar Katanič. Novi predsednik belgrajskega kasacijskega sodišča je bil rojen 1872 v Negotinu. Ljudsko šolo in gimnazijo je končal v Kragujevcu, pravne nauke pa na belgrajski univerzi. Uradniško karijero je pričel kot praktikant pri kragujevškem sodišču. Leta 1919 je bil imenovan za apelacijskega sodnika, leta 1925 pa za kasacijskega sodnika.

Danes je bilo zasedeno mesto predsednika Stola sedmorice, oddelka B, v Zagrebu. Na to mesto je bil postavljen dr. Ivo Ucovič, kasacijski sodnik Novi predsednik Stola sedmorice, oddelka B, v Zagrebu je doslej zavzemal položaj državnega tožilca na državnem sodišču za zaščito države v Belgradu. Na tem položaju je bil od ustanovitve tega sodišča 1929 pa do danes.

Rudarska stavka v Ladanju

Varaždin, 29. marca. b. V noči od včeraj na danes se je končala stavka rudarjev v Spodnjem Ladanju. Iz Zagreba so prinesli znesek 210.000 dinarjev, ki je bil izplačan kot mezde delavcem od meseca decembra do februarja. Vsak delavec je dobil 1500 Din za svoje delo. Rudarji so zaradi tega počasi pričeli prihajati iz rovov, bilo jih je 150, po 168 urni stavki in prebivanju pod zemljo. Rudarji so bili silno izčrpani in onemogli, vsled česar se bo pričelo delo v rudniku šele čez nekaj dni, ker rudarji vsi izčrpani niso sposobni za delo.

... in v Gornji Gorevnici

Belgrad, 29. marca. m. Radi neizplačanih dnevnic so te dni stopili v stavko vsi rudarji, zaposleni v rudniku Emilka v Gornji Gorevnici. Rudnik eksploatira belgijska družba Anversa.

*

Belgrad, 29. marca. AA. Od 30. marca do 9. aprila bo v Baslu švicarski vzorčni velesejem. Jugoslovanske, avstrijske, italijanske in švicarske železnice so dovolile znaten popust za obiskovalce

Za našo vseučiliško knjižnico

Belgrad, 29. marca. m. Že dva dni se tu mudita akademika ljubljanske univerze Franc Petre in Evgen Ravnihar radi odobritve banovinskega prispevka za zgradbo vseučiliške knjižnice. Kakor znano, je banska uprava dravske banovine v omenjeno svrho stavila v banovinski proračun vsoto 200.000 Din, ki se pa mora vložiti v osrednji fond. Za uporabo tega fonda je banska uprava v Ljubljani izdelala poseben pravilnik, ki ga je poslala v odobritev notranjemu ministru. To ministrstvo je pravilnik banske uprave že predčasno odobrilo ter ga je poslalo tudi finančnemu ministru, ki je danes podpisal akt, v katerem obvešča notranjega ministra, da nima ničesar proti omenjenemu fondu za zgraditev vseučiliške knjižnice. S tem je to vprašanje rešeno v vseh instancah.

Osebne vesti

Belgrad, 29. marca. m. S kraljevim ukazom je napredoval za profesorja VII. pol. skup. na državni srednji tehnični šoli v Ljubljani Pavle Urankar. S kraljevim ukazom so premeščeni: za inspektorja finančne kontrole VI. pol. skup. dravske finančne direkcije v Ljubljani Franc Golob, inspektor finančne kontrole iste skupine v primorski finančni direkciji v Splitu; za inspektorja finančne kontrole VI. pol. skup. v primorski finančni direkciji v Split Josip Erjavec, prej inspektor finančne kontrole v Ljubljani; v savsko finančno direkcijo v Zagrebu Peter Držaj, inspektor finančne kontrole iste pol. skup. dravske finančne direkcije v Ljubljani. Z odlokom notranjega ministra je postavljen za pristava VIII. pol. skup. pri okrajnem načelstvu v Gornjem gradu Stanislav Vertivšek, pristav iste skupine banske uprave v Ljubljani. Za pristava VIII. pol. skup. pri okrajnem načelstvu okraja poreškega v moravski banovini je postavljen Franc Hartman, pristav iste skupine okrajnega načelstva okraja paračinskega

Belgrad, 29. marca. m. S kraljevim ukazom je na predlog gradbenega ministra upokojen načelnik tehničnega odd. na banski upravi v Ljubljani ing. Matija Krajec. Za novega načelnika tega oddelka je postavljen v III. pol. skup. 2. stop. ing. Viktor Skaberne. Ob upokojitvi je bil dosedanji načelnik g. ing. Krajec odlikovan z redom jugoslov. krone 3. stopnje.

Žetev je obilna, a delavcev malo

Msgr. dr. Ivan Šarič, vrhbosanski nadškof, je izdal pastirski list o duhu katoliške akcije. V njem razlaga pomen te ustanove. Ne samo duhovniki, ampak tudi laiki so pozvani v sveto službo Jezusovo, da sodelujejo pri širjenju evangelija. Današnja doba je tako burna in usodna, da morajo vsi na delo za Kristusov nauk. Niti krvne rodbinske vezi ne vežejo več. Gospodar in sluga se gledata postrani kot sovražnika. Zakonske vezi se trgajo, prezirajo se dolžnosti pred Bogom in pred ljudstvom.

V teh burnih časih je sv. oče Pij XI. pozval može in žene vseh slojev, da stopijo v apostolsko službo škofov. Škofje in duhovniki so v dušnem pastirstvu preveč zaposleni, njihov glas se čuje komaj še v notranjost cerkve. Na pomoč jim morajo priti lajiki in širiti Kristusovo kraljestvo na ulici, v tovarnah in v hišah. Nasprotniki Cerkve brusijo orožje, zato morajo tudi njeni prijatelji na delo. Iz besed sv. Pavla, apostola, vidimo, da so lajika že v prvi dobi krščanstva pomagali širiti Kristusov nauk. Toliko bolj ne smemo danes pozabiti, da je žetev velika, a delavcev malo. Mi ne smemo biti samo ribe v mreži apostolov, ampak moramo tudi sami biti ribiči in apostoli. Geslo vrhbosanske Katoliške akcije je »volo accendantur«. Hočem, da se vžgejo srca in naše duše za apostolsko delo.

Katoliška akcija je organizirano skupno delo. To delo je povsem verskega značaja in ta pokret ni v nikaki zvezi s političnimi smotri. Katoliška akcija je delovna sila. Dobro je katoliško misliti, govoriti in pisati, a najbolje katoliško delati. Potreben je katoliški optimizem in prepričanje, da bomo z delom tudi zmagali. Čujte in molite! Čujte! Ta poziv nas spominja predvsem na naš tisk. Tisk je velesila, ki prodre ves svet. Milijoni ljudi so v nevarnosti za svoje versko prepričanje. Radi tega moramo napovedati boj slabemu tisku in podpirati katoliškega. Že Pij X. je opozoril: Zaman gradite cerkve, ako nimate katoliškega tiska!

Kristus mora zavladati povsod, tudi v kinematografih. Posnemati moramo ameriške katoličane, ki so dosegli, da ne smejo na platno kvarni vplivi. Starši naj pazijo na svoje otroke, da ohranijo čisto vest. Novo poganstvo, brezboštvo se širi po vsem svetu. Ako vztrajamo na delu, se bodo vsi ti ljuti napadi razbili ob katoliški akciji. Pastirskemu listu je dodan pravilnik Katoliške akcije za vrhbosansko nadškofijo.

II. Evharistični kongres za Jugoslavijo

V nedeljo vsi na otroško evharistično akademijo! Naša mladina z odkrito radostjo pričakuje veličastnih dni evhar. kongresa. Molitev za uspeh kongresa je danes za njo najpopularnejša molitev. Molijo jo v šoli, pa v cerkvi in doma. Obhajilne mize so po mnogih župnijah oblegane od mladostnikov. Ljubljanski otroci bodo svojo vnemo za kongres pokazali na svoji akademiji, ki bo v nedeljo, 31. marca, ob petih popoldne v veliki dvorani »Uniona«. Razen govora mladinskega prijatelja p. Krizostoma bodo vse točke akademije izvajali otroci. Priporočamo, da kupite vstopnice v predprodaji pri vratarju frančiškanskega samostana v Ljubljani. Otroške prireditve redno privabijo toliko prijateljev, da bodete v nedeljo pač že težko dobili vstopnice.

Vatikanska agencija »Fides« objavlja v svojem bulletinu od 23. februarja t. l. tudi vest o našem kongresu. Ker ima agencija stike z časopisjem po vsem katoliškem svetu, bo ta objava vzbudila zanimanje za našo evharistično prireditev po širnem svetu.

Pevska zveza

Pevski tečaj smo opravili dne 21. t. m. v Celju. Udeležilo se ga je 17 pevovodij, in sicer: Braslovče, Brežice, Celje (Celjski zvon in Sv. Jožef), Dobrna, Griže, Hoče, Mozirje, Rajhenburg, Sv. Jurij ob Taboru, Št. Vid pri Grobelnem, Sv. Peter, Šmarje pri Jelšah, Šmihel nad Mozirjem, Vransko, Zagorje in Žalec. Udeležba je pokazala izredno zanimanje za koncert in njegov krepki program. Zbori so čvrsto prijeli za delo in bodo do konca maja pripravljeni za revizijske vaje. Razpored vaj bomo sporočili po okrožnicah. Manjkajoče note »Sedem poslednjih Jezusovih besed« razpošljemo prihodnji teden. **Pozivamo in prosimo vse one zbore, ki imajo note iz leta 1931, a se niso priglasili k sodelovanju,** naj nam note vrnejo, ker nujno potrebujemo še več partitur. Zneske za note prosimo čimprej.

»Pevec« izide prihodnje dni. Zadržala ga je gmotna stiska. Naslednja številka čaka pripravljena za tisk. Pozivamo cenjene naročnike, naj nam naročnino takoj nakažejo po položnicah, ki jih bomo priložili prihodnji številki, ker bi radi izdali dvojno številko (marec-junij) že v maju.

Priglase za sodelovanje pri koncertu smo zaključili. Priglasili so se naknadno še sledeči zbori: Boštanj, Celje, cerkv. zbor pri Sv Jožefu, Dobrna, Kranj, Mozirje, Rajhenburg, Sv. Lenart pri Vel. Nedelji, Šmartno ob Paki, Šmihel nad Mozirjem, Šenčur pri Kranju, Št. Janž pri Velenju in Velesovo. Iz zadnjega seznama je treba popraviti Novo Oselico, namesto Stare Oselice, ki se ni priglasila.

Skupno število zborov je sedaj 119. Če bi se kateri zbor, ki je bil **pripravljen za koncert leta 1933,** želel tudi letos še sodelovati, a se še ni priglasil, naj nam sporoči čimprej. Po 10. aprilu bomo brezpogojno zaključili priglase. — Odbor

*

Za evh. kongres so nadalje prispevali: G. Planinc Franjo, Subotica 20 Din; Cerkveno darovanje v Mostah pri Ljubljani 580 Din; Mohorjani na Rakeku 90 Din; Sv. Ožbolt ob Dravi za podobice 20 Din; III. red v Domžalah 102 Din; Mladeniška Mar. dr. v Domžalah 100 Din; Ženska Mar. dr. v Domžalah 282 Din; Dekliška Mar. dr. v Domžalah 329 Din; Župni urad Čemšenik 500 Din; Župni urad Razbor pri Zid. mostu 20 Din; Mlakar Alojzij, trgovec iz Igavasi 25 Din; Župni urad Planina 80 Din; Župni urad v Selcih 316 Din; Javna bolnišnica usmiljenih bratov v Kandiji 200 Din; Konvent usmiljenih bratov v Kandiji 100 Din; Frančiškanski samostan v Kamniku 300 Din; Župni urad v Jurkloštru 92 Din in šolarji v Ribnem pri Bledu 60 Din. — Vsem povrni evharistični Kralj!

Za enoten gledališki jezik

V »Slovencu« z dne 23. marca 1935 št. 68 je bil objavljen članek »Za enoten gledališki jezik«, v katerem je pisano, da so predstavniki društva gledaliških igralcev pod vodstvom predsednika Bože Nikoliča izročili g. ministru prosvete Stevi Ciriću resolucijo, s katero zahtevajo, naj se na vseh jugoslovanskih odrih uvede enoten **jugoslovanski** (podčrtali mi) jezik. —

Ker ta vest, kar zadeva gledališki jezik, ni točna, vas uljudno prosimo, da objavite v vašem cenj. listu sledeče pojasnilo:

Od 6. do 19. t. m. je zboroval v Belgradu pripravljalni odbor za Pokojninski sklad gledališkega osobja, ki so se ga udeležili predstavniki vseh sekcij Združenja gledaliških igralcev. Ko je ta odbor končal svoje delo, se je sešla delegatska skupščina Združenja, ki je razpravljala o položaju naših gledališč in njenega umetniškega osobja. Resolucija, ki je bila na tej skupščini sprejeta in izročena g. ministru prosvete, ima več točk. Točka, ki govori o jeziku na naših odrih in o prevodih se glasi:

»Jugoslovanski oder mora v prvi vrsti služiti jugoslovanski literaturi in umetniškemu dvigu gledališča. Prosimo g. ministra, da poskrbi, da bi gledališča gojila predvsem dela naše dramske in glasbene literature, da bi se s tem dvignil razvoj sodobne domače književnosti. Obenem prosi delegatska skupščina, da se na naših odrih, kjer se govori naš jezik, uvede enoten gledališki literarni jezik in enotni prevodi, kar naj služi enotnosti izraza.«

V resoluciji ni nikjer govora o jugoslovanskem jeziku, temveč o našem jeziku.

Stvar je pa v tem. Srbi imajo več gledališč, stalnih in potujočih, Hrvati tudi, Slovenci imamo dve, v Ljubljani in Mariboru. Odrski jezik, ki ga govore v Belgradu, se razlikuje od onega, ki ga govore v Skoplju. Odrski jezik v Zagrebu se spet razlikuje od onega v Osjeku ali Sarajevu. Razliko v izgovarjavi med ljubljanskim in mariborskim Narodnim gledališčem je lahko opazil vsakdo, ki je kdaj bil v obeh gledališčih.

S prevodi ni nič boljše. Navadno imajo gledališča istega jezikovnega območja za isto delo vsako svoj prevod. Nekatere uprave tudi ne polagajo tolike važnosti na kvaliteto prevoda, kot na honorar prevajalcu.

Da bi se to važno jezikovno vprašanje enotno in dokončno uredilo, je zahteva resolucije. Njen smisel in cilj je, da bi se ustvaril enoten srbski odrski jezik, enoten hrvatski odrski jezik in enoten **slovenski** odrski jezik, prost dialektičnih primesi v izgovarjavi, da bi, kot imajo to drugi narodi, dobili **pisana pravila za izgovarjavo jezika na odru.** Prevajali pa naj bi tuja dela književniki, ki so za to sposobni, tako da bi dobili kvalitetne prevode, ki bi bili za isto jezikovno območje gledališča isti.

Vprašanje jezika dela nekaterim zmedenim glavam v naši državi preglavice. Slovenskim igralcem ne, ker je naš bitni pogoj slovenski jezik. To vprašanje je za nas kakor tudi za naše srbske in hrvatske kolege rešeno po prirodi stvari same. Da se pa ne bi naše pojasnilo napačno razlagalo, moramo — čeprav se nam zdi nepotrebno — povdariti, da vidimo le v svoji močni državi Jugoslaviji vsa jamstva za naš obstoj in razvoj.

Naši jezikoslovci, pesniki, naša univerza pa naj se lotijo dela za pravilno izgovarjavo slovenskega oderskega jezika. Čim prej, tem boljše. — »Združenje gledaliških igralcev, sekcija Ljubljana«. — L. Drenovec, predsednik. I. Jerman, tajnik.

Smrt 90 letnega moža

Cerknica, 28. marca.

Za Jurcatovim očetom, ki je preživel 90 pomladi, je šel v večnost po plačilo Turšič Anton iz Cerknice, po domače Draščev oče. Kako je dobri moč dočakal 90 let, je pravzaprav uganka. Posebnih dobrot ni namreč nikdar užival, pač pa dosti hudega prestal. Lahko je s pesnikom zaklical: »Še pri Kustoci bal se nisem smrti, zrl ji v oči.« Udeležil se je namreč l. 1866 vojske v Italiji. »Fronta je bila tako dolga,« je rad pripovedoval, »kot od Cerknice do Postojne. Na krstni dan zjutraj ob 6 se je odigrala ona odločilna bitka pri Kustoci.« Kot rekrut je služil v Benetkah, nato pa v aktivni službi v Tridentu in Bocnu na Tirolskem, od koder je prišel peš na dopust.

24 zim je preživel v hrvaških šumah, kjer je bil delovodja. Poleti je pa doma žgal apno; še letos je mislil narediti apnenco, pa ga je smrt prehitela. —

Dobro je obvladal nemški, italijanski in madžarski jezik. Veliko je bral. Naročnik »Domoljuba« je bil menda, odkar izhaja. Pa tudi »Slovenca« je rad prebiral. Bil je odločen in prepričan katoliški mož ne samo po besedah, ampak tudi v dejanju. Večkrat se je zanimal za politične razmere. Še na zadnjo uro je izpraševal, če bo kandidiral dr. Korošec. Mislil je, da bo dočakal še nekaj let, pa hripi, ki ga je vrgla na bolniško posteljo, je podlegel in Bogu udano umrl, previden in pokrepčan s sv. zakramenti. Bog mu bodi plačnik!

Cerknica

Materinski dan je priredil na praznik M. b. dne 25. marca Marijin vrtec. Spored je bil zelo pester: deklamacije, petje, rajanje, govor, igra v 4 dej.: »Smeh in jok.« Zelo lepo je zasnovala svoj govor gospodična Tilka Klammerjeva: Slovenska verna mati je neizčrpljiva zakladnica. Tudi na materinski proslavi je bila dvorana popolnoma zasedena. — Na Rakeku bo materinska proslava v nedeljo, dne 31. marca ob pol štirih v cerkveni dvorani. Gospodična Šemrov Anica, ki se z malčki ukvarja, nam jamči, da bo prireditev v vsakem oziru lepo uspela.

Pasijon. Prva predstava bo v nedeljo, dne 7. aprila popoldne ob 3. Ta predstava je namenjena šolski mladini: iz Cerknice, Rakeka, Unca, Begunj in Grahovega. Priporoča se, da bi vstopnice že prej rezervirali. Za to predstavo bo vstopnina po 3 Din.

Sadjarsko društvo je bilo ustanovljeno v nedeljo. Potrebno je, saj je sadjereja bila do sedaj pod kritiko. Za predsednika je bil izvoljen g. Ronko Janez ml. iz Cerknice. Bodočnost bo pokazala, v koliko bo društvo, kar je močno želeti, doseglo svoj namen.

Skioptično predavanje. V nedeljo je predaval g. Vinko Zor iz Ljubljane o zgodovini evharističnih kongresov. Dopoldne ob 9 je bilo predavanje namenjeno šolski mladini, popoldne ob 15 pa za odrasle. Dvorana je bila obakrat polna, s predavanjem pa vsi zelo zadovoljni.

Zadnja pot župnika Hurta

Muta, 26. marca 1935.

Gosp. svet. Franca Hurta, župnika v Muti, ni več. Ne bo me mogel ošteti, da sem malo napisal o njem, zakaj odklanjal je vsako hvalo. Skromen je bil. Ni maral kakih jubilejev, češ da ni njegova zasluga, da je preživel toliko let v tihi zadovoljnosti, ampak Bogu samemu gre hvala za vse. Ne bo ga več videti na pokopališču, kamor je rad zahajal ob lepem vremenu. Pokopališče je na lepem mestu, odkoder se nudi lep razgled po Dravski dolini, obenem pa je krasno urejeno, kar je predvsem njegova zasluga.

V Muto je prišel g. Hurt za župnika pred 40 leti. Smehljaje je omenjal, da so Slovenci želeli slovenskega župnika, Nemci nemškega, a prišel je Čeh. Brez razlike narodnosti so vsi spoštovali in ljubili svojega dobrega, gluhega župnika, ki je bil pravičen do vseh. Hitro se je človeku prikupil s taktnim, prijaznim nastopom, z originalnostjo in odkritosrčnostjo. Bil je vedno odkrit značaj in zato ga je moral vsakdo ceniti. In kljub svoji nadlegi — bil je popolnoma gluh — je ohranil vedrost, kmalu si spoznal njegov zdrav humor. Bil je tudi res izobražen duhovnik, ki je sledil vsem pojavom, ki jih je prinašal tok časa.

Spremili smo ga na zadnji poti. Od vseh strani so prihiteli, da mu izkažejo zadnjo čast. Marsikatero oko se je orosilo, ko smo imeli pred seboj njegovo mrtvo truplo. Duhovnikov se je zbralo 20, med njimi 2 njegova tovariša iz bogoslovnih let. G. dekan Ivan Messner, bivši učenec rajnega, mu je govoril v cerkvi in lepo orisal njegov značaj in nato imel sv. opravilo in izvršil pogrebne obrede.

Bog bodi plačnik dobremu, zvestemu pastirju!

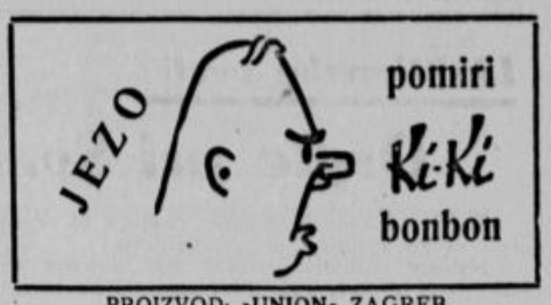

PROIZVOD: »UNION« ZAGREB.

Sadjarski tečaj na Koroški Beli

Kakor zvezda vodnica se je v našem brezdruštvenem življenju pojavila pred desetimi meseci Sadjarska in vrtnarska podružnica za okoliš občine Koroška Bela z namenom, da razširja umno sadjarstvo in vrtnarstvo, ki je pri nas še zelo nepoznano. Da je zanimanje za sadjarstvo nad vse pričakovanje veliko, nam priča velika udeležba na sadjarskem tečaju, katerega je tukajšnja podružnica priredila 23. in 24. marca s pomočjo Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani. Tečaj je vodil strokovni predavatelj g. Lenard Frido iz Št. Vida nad Ljubljano. Že na predvečer nam je predavatelj podal mnogo zlatih naukov za gojenje sadja. V nedeljo zjutraj pa so se že eno uro pred napovedanim časom začeli zbirati ljudje, da bi skupno ogledali vrtove, kjer so mogli opazovati razliko med pravilno in nepravilno nego sadnega drevja. Z veliko vztrajnostjo in zanimanjem so tečajniki sledili obširnim nasvetom predavatelja. Na vrtovih je bilo pri demonstracijah navzočih skoraj ves čas čez osemdeset oseb. G. Lenardu se najlepše zahvaljujemo za njegov trud med nami in želimo, da bi kmalu zopet prišel k nam. Najlepše se tudi zahvaljujemo SVD v Ljubljani in g. župniku za dvorano.

— **Pri ishijasu** sledi na kozarec naravne **»Franz Josefove«** grenčice, popite zjutraj na tešče, brez truda izdatno iztrebljenje črevesa, kar povzroči ugoden občutek olajšanja.

Sodna razprava o polnoči ...

Nov razplet na smrt obsojenih bratov Markuzzi - Rekonstrukcija dejanja na licu mesta

Maribor, 29. marca.

Kronike sodišč v Sloveniji in tudi menda na področju vse države gotovo še ne beležijo takega dogodka, kakor se je sinoči odigraval v Drvanji pri Sv. Benediktu v Slov. goricah. Tu, na pozorišču pred 15. leti izvršenega zločina, ki je spravil oba brata Markuzzija in njunega soseda posestnika Zemljiča pod vešala ter potem v dosmrtno ječo, se je vršil o polnoči lokalni ogled, pri katerem je preiskovalni sodnik mariborskega okrožnega sodišča dr. Turato zaslišal glavno obremenilno pričo kovača Gečeka ter v to svrho v vseh podrobnostih rekonstruiral dogodek, kakor ga je opisal Geček v svojih prejšnjih zaslišanjih. Kakor je znano, je branitelj Ivana Markuzzija in Mihaela Zemljiča, mariborski odvetnik dr. Komavli že leta sem zbiral nevtrudno dokaze, da bi pojasnil nedolžnost obsojencev. Po trudapolnem delu se mu je posrečilo zbrati toliko razbremenilnega materijala, da je lansko jesen okrožno sodišče odredilo obnovo postopanja ter začelo s ponovno preiskavo. Ker so bile izjave glavne obremenilne priče kovača Gečeka večkrat nasprotne in nejasne, je odredilo sodišče, da se mora izvršiti lokalni ogled na licu mesta ob času, ko je Geček dejanje po svojih navedbah opazoval, t. j. med 11. in 12. uro ponoči. Ker se je po izjavi priče vršilo dejanje dan po zadnjem luninem krajcu, se je tudi lokalni ogled moral vršiti istega dne in to je bilo sinoči. S preiskovalnim sodnikom dr. Turatom je prišel zapisnikar Petrovič. Po prizadevanju odvetnika dr Komavlija je sedanji gospodar Markuzzijeve domačije Kraner, ki je zet zaprtega Ivana Markuzzija, spravil vso okolico hiše v isto stanje, kakor se je nahajala v kritični noči pred 15. leti. Eno stran dvorišča je zapiral 14 metrov dolg in 2 metra visok sklad drv, ki si jih je moral gospodar deloma posoditi od sosedov, nekdanjo živo mejo, kater-oje Kraner nadomestil s plotom, je markiralo v zemljo zapičeno vejevje, podrto drvarnico iz desk, sestavljena pojata brez strehe, mogočno lipo, ki je nekdaj senčila dvorišče, steber iz lesenih desk, posekana sadna drevesa pa v zemljo zabiti koli. Geček je moral točno pokazati, kje je prvič zagledal luč, potem mesto, od koder je opazoval, kako so Markuzziji nalagali na voz truplo ubitega a neznanca. Ob svitu petrolejske leščerbe so potem trije možje ponovili prizor z nalaganjem na voz. Po teh rekonstrukcijah je izvršilo ponovno in podrobno zaslišanje Gečeka. Kakor smo doznali, so bile njegove izpovedi take, da obsojeni lahko mirno pričakujejo oprostitve. S tem bi sodišče popravilo krivico, ki so jo trpeli zaradi prenagljene sodbe nekdanje porote po nedolžnem dolgih sedem let. Sodni ogled in zaslišavanje Gečeka je trajalo do pol druge ure po polnoči. Dogodek sam je povzročil v vsej okolici ogromno zanimanje, če tudi je sodišče držalo dan ogleda v popolni tajnosti ter so ljudje zanj izvedeli šele po prihodu komisije.

Iz domače politike

Razmere v „Boju"

Včeraj smo poročali o razmerah v »Boju«. V to poročilo se nam je vrinila napaka, ki dela poročilo netočno in nejasno. Govoreč o seji osrednjega izvršnega odbora »Boja« smo navedli, da o tisti zaupnici, niso glasovali gg. Kuster, Vidmar in Fabjančič kot udeleženci. Pri tem smo napačno pripomnili, da so se ti gospodje in z njimi volivni odbor »Boja« odločili za Ljotičevo listo. To pa ni točno, vsaj kolikor se to tiče g. Staneta Vidmarja, ki ni ne v volivnem odboru »Boja«, niti se ni odločil za Ljotičevo listo. Pač pa je g. Vidmar poslal odprto pismo vsem skupinam bojevnikov in krajevnim organizacijam »Boja«. V tem pismu navaja tehtne razloge proti vmešavanju »Boja« v sedanje volitve. Iz tega pisma posnemamo, da se v njem izrecno povdarja, da »glavni bojevniški volivni odbor« nima nobenega pooblastila nastopati v imenu bojevnikov in da o eventuelni udeležbi odloča lahko samo zbor delegatov. Pismo obsoja nedemokratično postopanje nekaterih članov osrednjega vodstva, ki delajo na lastno pest in vlačijo organizacijo v politične borbe. Zahteva sklicanje delegatskega zbora, da se končno razčistijo vsa ta in še druga vprašanja, ki zadnje čase razburjajo in vznemirjajo duhove v »Boju«. —

Kakor smo informirani je članstvo precej enodušno glede vseh teh vprašanj in soglaša z omenjenim odprtim pismom, kar dokazujejo sklepi okrajnih odborov in krajevnih skupin.

Člani volivnega odbora, zlasti gg. Fabjančič, Šturm in Kuster, ki so skoro neprestano na agitacijskem potovanju, morajo preslišati marsikatero trpko zaradi nedoslednosti in so povsod zelo hladno sprejeti. Zlasti jim dela težave dejstvo, da so popreje deloma direktno, deloma indirektno propagirali udeležbo na listi g. Jevtića in pri tem razlagali, da z g. Ljotićem ni mogoče radi Jugoslovanske akcije, ki da je samo nadaljevanje Orjune.

Članstvo je seveda presenečeno nad nenavadno spremembo fronte, zlasti še, ker se je zvedelo, da se je ta sprememba izvršila kar čez noč, potem ko so bile ponudbe volivnega odbora na listi odklonjene. Razven tega so prodrle med širše članstvo, tudi nekatere zelo čudne izjave teh gospodov, ki osvetljujejo njihove nozore glede »Boja« samega, kakor tudi glede demokracije, o kateri so vedeli gospodje popreje toliko lepega povedati. —

Delegatski zbor bo moral tokrat pač odločno pokazati, ali so bili vsi tisti ognjeviti govori, načela in program resno in iskreno mišljeni ali pa je bilo vse to le sredstvo za dosego drugih ciljev. To hoče vedeti danes tudi članstvo, zato je razumljivo, da organizacije odobravajo in pozdravljajo ta nastop za razčiščenje v osrednjem vodstvu »Boja«. Zasledovali bomo objektivno nadaljni razvoj in bomo o tem poročali.

*

Židje hočejo svojega kandidata. Belgrajski židje so izročili predsedniku vlade g. Jevtiću spomenico, s katero zahtevajo, da bi v Belgradu kandidiral tudi en žid. Sklicujejo se na staro navado, da je v Belgradu vselej kandidiral po en žid. Za svojega kandidata predlagajo advokata Morica A. de Majo.

»Narodni list«, ki je nedavno pričel izhajati v Mostarju, je prenehal izhajati radi finančnih težkoč. — V Mitrovici je izšla prva številka novega tednika »Sremski zemljoradnik«. Urejuje ga Milan Škrgič. Tiskajo ga v cirilici.

Novi angleški poslanik na našem dvoru g Cambell je bil doslej svetnik angleškega poslanika v Parizu. Ob slovesu mu je naš poslanik Spalajković priredil svečano kosilo.

»Etički pokret«, ki ga vodi Milenko Vidović v Sarajevu in ki hoče tudi postaviti lastno listo pri volitvah, je sklical za jutri prvo zborovanje v Sarajevu.

Opozicija proti Topaloviću. Včeraj smo poročali, da je g. Topalović med svojo volivno propagando zadel na hude ovire. Proti njemu se je organizirala skupina, ki mu očita, da on pravzaprav ni socialist in da ne brani koristi delavstva. Ta skupina postavlja bolj radikalne zahteve. Te zahteve se ujemajo s tistimi, ki jih postavlja skupina, ki jo tvorijo v Ljubljani: Franc Albreht, književnik, dr. Stanko Leben, književnik, Tone Čufar, književnik in dr. Alojz Krajgher, književnik. V Zagrebu so med temi pristaši dr. Božo Adčija, Simo Crnogorac, Viktor Medved itd. v Belgradu Triša Kaclerović, Stojan Maksimović itd.

Ljubljanske vesti:

Orgle pri Sv. Križu

Te dni dokončuje mojster Jenko v Št. Vidu orgle za novo cerkev pri sv. Krištofu.

Nobeno razkošje, marveč živa potreba so vsaki farni cerkvi orgle. Slovenski človek je pri cerkvenih bogoslužnih dejanjih tako navezan nanje, da jih zmerom pogreša, posebno še v tako veliki cerkvi, kakršna je sedaj pri sv. Krištofu, kjer se harmonij kar zgubi. Zato ni nič čudnega, če so se farani že v prvem letu nove župnije toplo zavzeli za orgle in s svojo požrtvovalnostjo omogočili, da je bilo instrument mogoče naročiti; prav tako bo razumljivo, če bodo v bodoče še raje prispevali k odplačilu, ko bodo lepi instrument poslušali. Sedaj so orgle v glavnem že izgotovljene; v nekaj dneh jih bodo v delavnici sestavili in uglasili, potem pa spet podrli in prepeljali ter postavili na kor. Ker je v novi cerkvi pevski kor ob glavnem oltarju, ne bo videti orgel samo, kadar bo človek šel iz cerkve, marveč bodo vedno pred očmi. Posebno še, ker bodo obrnjene v isto smer kot glavni oltar in ne bodo postavljene ob strani. S to okolnostjo je računal tudi naš veliki arhitekt Plečnik, ki je poleg načrtov za cerkev zasnoval tudi načrt za zunanjo obliko novih orgel. Te orgle bodo prve izdelane po njegovi zamisli: nič prisiljenih, poiskanih in skombiniranih oblik, marveč vse naravno, preprosto; kakor se vrste toni od nizkih do najvišjih po vrsti, tako naj bodo tudi na zunaj postavljene piščali po vrsti od največje do najmanjše. Prav kakor jih je videti na starih slikah sv. Cecilije!

Zanimivo bo, kako se bo novi instrument akustično uveljavil v čisto svojstvenih dimenzijah nove in stare cerkve. Po svoji notranji sestavi bo brez dvoma odlično delo. Registri so skrbno izbrani in vestno izdelani ter uglašeni; polne orgle sicer ne bodo usiljivo rohnele, upati je pa, da bodo prijetno in voljno, vendar dovolj močočno napolnile prostorno cerkev. Posebnost, ki je nimajo nobene druge cerkvene orgle v Ljubljani, še manj po deželi, bodo zapornice (žaluzije), s katerimi je mogoče registrski glas zastreti, pa ga spet ojačiti. Da so orgle tudi sicer po svojem ustroju povsem moderne, je jasno.

Ne samo za Bežigrad, temveč za vso Ljubljano bo poseben dogodek, ko bo ta instrument v cerkvi prvič zapel. Za takrat se pripravlja cerkven koncert, na katerem so poleg znanega Ciril-Metodovega pevskega zbora obljubili sodelovati zelo odlični solisti, za orglami pa bo g. prof. M. Tomc. Če se kaj izrednega ne primeri, bo to že na cvetno nedeljo ali ponedeljek. Koncert pripravlja g. Ludovik Puš, ki ga bo tudi vodil. Glasbena poročila prejšnjih prireditev pod njegovim vodstvom jamčijo, da bo koncert vredno obiskati že brez ozira na nove orgle.

⊙ **Zadnja pot dr. Franca Perneta.** Danes ob pol treh popoldne je bil pogreb pokojnega prof. dr. Franca Perneta iz hiše žalosti v frančiškanski ulici 2. Krsto s truplom blagopokojnika je v frančiškanski cerkvi blagoslovil prevzvišeni knezoškof dr. Rožman, ostale cerkvene obrede pa je ob asistenci opravil stolni župnik kan. dr. T. Klinar. Pogreb je bil zelo lep in velik. Udeležili so se ga številni duhovniki, profesorji, znanci in prijatelji. Zastopane so bile tudi gimnazije, na katerih je pokojnik služboval. Pokojniku dodeli Bog plačilo v nebesih za dobra dela na zemlji!

⊙ **Sv. maša za turiste in izletnike** bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob pol 7. uri.

⊙ **Predsednik mestne občine, g. dr. Vladimir Ravnihar** bo od 1. aprila 1935 dalje sprejemal stranke vsak torek in petek od 11 do 12.30 (dosedaj vsako sredo in soboto ob isti uri).

⊙ **Predsednik mestne občine, g. dr. Vladimir Ravnihar** bo prihodnji teden v službenih zadevah odsoten in odpadejo zato sprejemi v torek, dne 2. aprila in v petek, dne 5. aprila.

⊙ **Koncert Akademskega pevskega zbora** 1. aprila v Unionu obeta biti vrhunec letošnje glasbene sezone. Z zadnjim lansko leto izvajanim koncertom, ki je s strani kritikov kot tudi publike žel popolno priznanje, je postal akademski pevski zbor prvi glasnik lepote naših narodnih pesmi. Opozarjamo na ta koncert našega odličnega pevskega zbora, kjer bomo slišali naše narodne pesmi v harmonizaciji g. M. Tomca, V. Ukmarja, F. Kimovca in F. Marolta. — Predprodaja vstopnic v vratarjevi loži na univerzi.

⊙ **Obnova frančiškanske cerkve.** Za proslavo 150-letnice, odkar obstoja frančiškanska župnija v Ljubljani in ki bo izvršena na svečan način letos poleti, se ljubljanski frančiškani marljivo pripravljajo. Predvsem žele obnoviti znamenite freske na stropu in stenah te cerkve. Delo je poverjeno našemu znamenitemu umetniku in restavratorju ak. slikarju M. Sternenu. Z uspehom pa se je izkazala tudi znana ljubljanska stavbena tvrdka Miroslav Zupan. Tej tvrdki je bilo namreč naročeno, naj postavi v cerkvi primeren oder, ki bo služil mojstru Sternenu pri obnovi fresk. Tvrdka Zupan je pričela oder postavljati v torek ter ga bo še ta teden dovršila. Oder sam predstavlja rešitev težavnega tehničnega problema. S pomočjo dvigal je bil oder dvignjen na zidce v obliki mostov. Razpetina zgornje ladje, kjer se bo restavratorsko delo najprej izvršilo, meri 12.5 m, oder sam pa bo dolg 22 metrov. Ker bo oder visel pod stropom cerkve, ne bo prav nič oviral službe božje. Oder bo ostal do 1. septembra, dokler je preračunano delo pri restavraciji zgornje ladje. Prihodnje leto pa bo mojster Sternen nadaljeval z restavracijo ostalih delov cerkve.

⊙ **Ruski film »Pastir Kostja«** se danes in jutri predvaja v kinu Kodeljevo.

⊙ **Tvrdka Komnenič iz Maribora,** jugoslovanski specialni elektrobiro za vzdrževanje strelovodov za celo Jugoslavijo, je pri tukajšnji župnijski cerkvi sv. Petra izvršila potrebne poprave pri treh strelovodih po predpisih in v občno zadovoljnost. Tvrdko lahko priporočam. Župnijski urad sv. Petra v Ljubljani, dne 23. marca 1935. — Janko Petrič, župnik.

⊙ **Organizacija Rdečega križa Moste** priredi v petek, dne 5. aprila v dvorani kino Moste svoj dobrodelni koncert. Sodelujejo tri domača pevska društva s pestrimi sporedi in Šentpeterski oktet. Po vsestranskem priznanju so naša pevska društva na zavidljivi višini, zato se nam obeta svojevrstni umetniški užitev vokalne glasbe. Vabimo vse dobrohotne meščane, naj nas obiščejo, da pokažemo sočutje do najpotrebnejših.

⊙ **Kino Kodeljevo** igra danes ob 20. ruski film »Pastir Kostja« in »Carjeviča« z Marto Eggertovo.

⊙ **Padec z gugalnice.** V Kozarjah je padel z gugalnice 8-letni sin služitelja Franc Šebenik. Dobil je hude poškodbe na glavi in pa notranje poškodbe. Zdravi se v bolnišnici.

⊙ **Napad v gostilni.** In neke šišenske gostilne je predsnočnjim prepeljal reševalni avto v bolnišnico 28-letnega brivskega mojstra Karla Sedeja, stanujočega na Vodnikovi cesti 8. Sedej je zašel v prepir z nekim kleparjem, ki ga je udaril s steklenico po glavi in levi roki. Ker se je steklenica razbila, je dobil Sedej krvave poškodbe.

⊙ **Smrt pod vlakom.** Včeraj ob pol 2 zjutraj so našli ljudje na železniški progi v Mostah, sredi polja truplo mladega dekleta, ki ga je povozil polnočni tovorni vlak iz Zaloga v Ljubljano. — Dekle je imelo vso glavo razbito in razmesarjeno. Policijska komisija je ugotovila, da je dekle 22-letna služkinja Antonija Učakarjeva, doma z Vranskega. Učakarjeva je nazadnje služila v Mostah, bila pa je zadnje čase brezposelna ter je verjetno, da je zaradi brezposelnosti obupala ter prostovoljno skočila pod vlak. Policijski zdravnik dr. Lužar je odredil prevoz trupla v mrtvašnico.

⊙ **Srajce,** modne in sportne, kravate, naramnice, žepne robce, rokavice in nogavice, kupite najbolje pri **Miloš Karničnik, Stari trg 8.**

Ljubljanska voda

V Ljubljani in v njeni okolici je precej vode: Ljubljanica, Gradaščica, cela vrsta studencev in studenčkov curlja ali žubori izpod Golovca in izpod Rožnika in če vsega zmanjka, je še Sava »tudi tiu«, kakor pravijo nekje na Štajerskem In če bi se vse to posušilo s Savo vred, je še vedno tu ljubljanski vodovod.

Pa tudi ta se vtegne počasi posušiti. V tej bojazni žive gotovo tudi že naši skrbni mestni očetje, ki gledajo s strahom v bodočnost — brez vode. Da pa to nevarnost preprečijo, nameravajo baje povečati tisto jamo, iz katere dobiva Ljubljana svojo pitno vodo. To bi pa veljalo mnogo denarja, za denar je pa danes tudi v bogati Ljubljani precej trda. Naj nam ne zamerijo gospodje davkoplačevalci, če govorim o »bogati« Ljubljani; to mora biti zaradi pospeševanja tujskega prometa.

Skrbi gospodov mestnih očetov za ljubljansko vodo se nam zde pa le nekoliko pretirane. V Ljubljani smo namreč tako srečni, da živi med nami precej ljudi, ki znajo izvrstno »delati vodo«, tako, da je treba samo to vodo zajeti v kakšen »elektroagregat«, pa vode ne bo nikdar zmanjkalo. Nekdaj smo res zabavljali na »voda-moharje«, toda danes spoznavamo, da je le res, kar pravi pregovor: Čez sedem let vse prav pride.

Zato bi ne bilo morebiti napačno in slabo, če bi statistični urad mestne občine ljubljanske »zagrabil« in popisal vse znane ljubljanske »voda-moharje«, jih organiziral v zadrugo, z zadrugo bi se pa mestna uprava že kako pogodila glede dobave vode v primeru potrebe. Te »vode« bi bilo toliko in tako blizu bi jo imeli pri vsaki hiši, da ne bi bilo treba polagati nobenih novih cevi, ampak bi jo natakali lahko kar od izvirka.

Mariborske vesti:

Kaj je s cesto k Sv. Urbanu?

S pomladjo oživi vsako leto gradbena delavnost, nomalno oživi tudi delo pri gradnji novih cest. Maribor je kazal vedno veliko zanimanje za nove cestne zgradbe v okolico in se je zlasti v prejšnjih letih tudi v resnici ravno pri izgradbi dobrega cestnega omrežja v mariborski okolici zelo veliko napravilo. Nikdar ne bodo pozabljeni časi živahnega delovanja okrajnega zastopa in oblastne samouprave mariborske. Še danes niso niti od daleč izvedena vsa ona cestna dela, ki sta jih imeli v načrtu za prihodnja leta dve ustanovi. Vsi lepi načrti pa so ostali tudi samo načrti. Sicer so narodni poslanci od leta 1931. obljubovali vedno, da se začne z bolj živahnim delom, toda vse je ostalo samo pri obljubah. Zlasti se zanima Maribor za dve cesti: za cesto na Pohorje, ki se sicer gradi, toda mnogo prepočasi, druga pa je cesta k Sv. Urbanu. Lansko leto se je ustanovil pripravljalni odbor za zgradbo izletniške in gospodarsko prometne ceste iz Kamnice proti Sv. Urbanu. Z velikim navdušenjem je bila sprejeta vest, da bodo uresničitev tega načrta podprli cestni odbor, banska uprava, mestna občina in tujsko-prometna zveza. Saj bi se s to cesto odprla pot na naš obmejni Kozjak. Toda do zadnjega časa je vsa zadeva nekako zaspala. Ker pa je sedaj konjunktura za take načrte in pobude zopet na primernem višku, smo že dobili informacije, da prihajajo razni gospodje, ki obljubljajo, da se bo ta cesta tudi v resnici gradila. Obljubuje se domačinom pri Sv. Urbanu, v Kamnici in pri Sv. Križu izdatna podpora za gradbo te ceste. Že se vršijo sestanki in seje za uresničenje tega projekta. Sicer je res, da je v sedanji suhi dobi tudi upanje veliko vredno, vendar se nam zdi, da bi bilo v veliko narodno in gospodarsko škodo, ako se ta cesta ne bi gradila, ako bi se dajalo ljudem samo upanje in obljube, čez nekaj časa pa bi bilo pozabljeno vse, dokler spet ne bi oživela konjunktura za take obljube.

Glavno iniciativo pri vseh teh gradbah bi moral gotovo imeti okrajni cestni odbor. S takimi dokazovanji bi moral ta nekako prisiliti bansko upravo, da prispeva večje vsote, kakor pa doslej. Ker pa je cesta na Pohorje kakor tudi k Sv. Urbanu in naprej po Kozjaku izrednega pomena, bi morala poizkušati dobiti banska uprava tudi iz državnega proračuna primerne vsote, da se gradba tako važnih cest ne bo vlekla kakor povest o jari kači, ki nima nikdar in nikjer konca.

☐ **Ljudski oder se ustanavlja.** V četrtek, dne 4. aprila bo že ustanovni občni zbor ob 20 v dvorani Zadružne gospodarske banke. Med gledališkimi diletanti vlada za novo ustanovo znatno zanimanje.

☐ **Iz carinske službe.** Iz Maribora sta premeščena carinski kontrolor Mladen Perič, ki je imenovan za upravnika carinarnice v Koprivnici, ter pomož. arhivar Dragivoj Živkovič v Novi Sad, iz Zagreba pa je premeščen v Maribor kontrolor Dobrosav Milenkovič.

☐ **Zadnja pot prof. Rostacherja** v četrtek popoldne je bila en sam izraz spoštovanja in ljubezni, ki so jo gojili do pokojnika njegovi sedanji in bivši učenci ter globoke žalosti, ki je navdala vse njegove poklicne tovariše in mnogoštevilne prijatelje. Pogreb, ki ga je vodil gvardijan frančiškanskega samostana dr. Heric, se je vršil z vojaškimi častmi. V poslednjem spremstvu je korakal ravnatelj mag. uradov Rodošek kot zastopnik župana in mesta, bivši župani dr. Leskovar, dr. Juvan in Grčar, biv. veliki župan dr. Schaubach, profesorski zbor klasične gimnazije z ravnateljem Mastnakom ter odposlanstva prof. zborov ostalih mariborskih zavodov, dijaki gimnazije in mnogoštevilna množica občinstva. Ob grobu so mu izpregovorili dr. Dolar, dr. Pečovnik, drugošolec Zadravec in bogoslovec Mihelič. Plemenitega pokojnika bo ohranil Maribor v častnem spominu.

☐ **Maraton proti Svobodi.** Drevi se vrši revanžna tekma maratonskih rokoborcev proti SK Svobodi. Prvo tekmo je Svoboda izgubila, ker so se izkazali Maratonci kot odpornejši, tehnično izvežbanejši. Za drugo borbo se je Svoboda sedaj ves mesec pripravljala. Prijatelji težkoatletskega sporta z zanimanjem pričakujejo to srečanje, ki se vrši drevi v dvorani Zadružne gospodarske banke.

☐ **Krstna predstava domače operete.** Mariborsko gledališče pripravlja krstno predstavo domačega operetnega dela, ki ga je spisal in uglasbil režiser Pavel Rasberger. Režijo vodi glavni režiser J. Kovič.

☐ **Radioabonenti in električne naprave.** Pred dnevi je opozarjalo mestno poglavarstvo potom časopisja lastnike raznih električnih naprav, da dajo te čimpreje zavarovati. Izgleda pa, da bo vse ostalo samo pri besedah, radioabonenti pa bodo še v naprej poslušali razne masaže, motorje itd. Zato naj mestno poglavarstvo stvar vzame resno v roke ter začne pregledovati, dali so električne naprave zavarovane ali ne. Najprimernejše bi bilo, da bi prevzelo to nalogo mestno električko podjetje. Pri tem pa ne sme izostati mariborska glavna pošta, ki je ravno tako dolžna spoštovati zakon in se mu ukloniti, kakor vsi drugi. Ako morajo radioabonenti točno plačevati določeno najemnino, je gotovo naloga in dolžnost oblasti, da jih ščiti.

☐ **Filozofsko društvo.** V Mariboru se snuje posebni odsek filozofskega društva, ki ima svoj sedež v Ljubljani. Zato bo v sredo, 3. aprila, ob 6 zvečer v prostorih Ljudske univerze ustanovni sestanek. Namen tega društva je predvsem popularizacija filozofije. Član društva more biti vsakdo, ki se zanima za filozofijo in razna filozofska stremljenja.

☐ **Smrtna kosa.** V bolnišnici so umrli: 46 letni posestnik Ivan Bergman iz Selnice ob Muri; 22 letni pomožni delavec Josip Velcer iz Ruš; 24 letni posestniški sin Ivančič Stanko od Sv. Lovrenca na Dr. polju; Rois Lucija, stara 69 let. Naj počivajo v miru!

☐ **Nočno lekarniško službo** vršita v prihodnjem tednu Sirakova lekarna »Pri angelju varhu« na Aleksandrovi in Albanežejeva lekarna »Pri sv. Antonu« na Frankopanski cesti.

☐ **Pod avtomobilom.** Nevarna nesreča se je pripetila na vogalu Vetrinjske in Jurčičeve ulice. Avtomobilist je podrl na tla 24 letno frizerko Kristino Bračko, da je zadobila pri padcu močne notranje kontuzije. Prepeljali so jo v bolnišnico.

☐ **Pri gašenju ponesrečil.** V Bukovju je gorelo pri posestniku Libeltu. Gasiti je pomagal 23 letni Štefan Šerbil, ki je omahnil z ruši... ter si pri padcu zlomil desno nogo.

☐ **Licitacija za dobavo gramoza za državni** cesti št. 17 in št. 50 se bo vršila na tehničnem razdelku mariborskega sreskega načelstva dne 24. aprila ob 9 dopoldne.

Celje

⊙ **Razstava umetniškega kluba »Brazda«** v mali dvorani Celjskega doma bo odprta še ves drugi teden. Dosedaj je obiskalo razstavo nad 700 ljudi. Med občinstvom vlada za razstavljene umetnine veliko zanimanje. Nekaj del je tudi že prodanih. Priporočamo občinstvu, da si razstavo ogleda.

⊙ **Dar Vincencijevi konferenci.** Trgovec s specerijo g. Fr. Strupi je darovał Vincencijevi konferenci 100 Din, za kar mu izreka odbor najprisrčnejšo zahvalo.

⊙ **Vprizoritve Gregorinovega Pasijona ne bo,** ker je stvar nemogoče v tako kratkem času tehnično tako izpeljati, kakor je bila zamišljena.

⊙ **Zaščitno cepljenje proti prašičji rdečici** se bo kot vsako leto izvršilo tudi letos. Interesenti za to se naj javijo do 15. aprila 1935 v pisarni občinskega urada na Bregu, kjer dobe tudi natančnejša pojasnila.

⊙ **Potegnjena Mariborčanka.** Ta teden smo brali v »Mariborer Zeitung« lepo in zelo zanimivo storijo, ki naj bi se bila dogodila na Gomilskem. Neka nevesta bi bila po dotičnem poročilu padla v apnenico in utonila. Nam se je cela stvar zdela malo zagonetna, zato smo se informirali na pristojnem mestu in zvedeli, da se na Gomilskem v Savinjski dolini ni zgodilo nič takega. Mogoče je pa še kje kako drugo Gomilsko, ker je bilo v omenjenem poročilu pisano, da ga je dobilo uredništvo iz Ljubljane. Vendar se nam zdi čudno, da ni o zadevi poročal noben drug list. Zato gre mogoče za čisto navadno potegavščino.

⊙ **Apostolstvo mož in fantov** ima jutri v nedeljo svojo običajno pobožnost. Obenem bo jutri tudi velikonočna spoved in sveto obhajilo za moške. Ob pol 7 zjutraj pridiga, nato skupno sv. obhajilo in sv. maša.

Kulturni obzornik

Dunajsko pismo o Moissiju

...»Bil je na potovanju iz San Rema mimo Švice na Holandsko. Kanil je potem spet nazaj v Italijo igrati Fausta. Pa mu je potekla njegova poslednja ura. Omagal je na poti, na večnem romanju, on, trudni romar, Aleksander Moissi.«

Že dolga leta sem je blodil povsod brez pravega obstanka, zdaj tu par tednov v gosteh, zdaj spet tam, vsepovsodi od publike kot od kritike dragoceno, ja, s spoštovanjem sprejet in pozdravljen. Toda nikjer pa ni bilo v poslednjem času zanj zanimanje tako močno in globoko, da bi ga katerikoli teater sprejel za daljšo dobo med se. Vrste malih, nad umetnostjo zainteresiranih ljudi, ki so svoj čas viharno kričali s stojišč in galerij »Hoch Moissi« — so počasi splahnele; in ko je poslednji oktober v nemškem »Volkstheatru« igral slavni vlogi Oidipa in Oswalda, so bile »hiše« domala prazne... Živo in dovolj grozotno mu je dal teater vedeti, da so zanj naloge, ki mu jih je nekdaj dal, kakor že zdavna prelistan list v knjigi. Na novih straneh so stale začrtane te poredkoma kje še nove naloge za Aleksandra Moissija. — Seveda, zato še dolgo ne zavisi mnenje nemške gledališke kritike o vrednosti in višini tega umetnika, od tega, kako visoko stoji zapisan v milosti množice. In ko pregleduje zdaj poslednjikrat podobo igravca Aleksandra Moissija, živo priznava in podčrtava prav ta kritika, globoko nehvaležnost, ki je Moissiju dopustila umreti po dolgih letih njegove brezmejne slave v pozabi in osamljenosti. Nedvomno: nemško gledališče je postalo z njegovo smrtjo revnejše. Revnejše za umetnika, ki se je mogel svoji umetnosti vsega predati in se v njej izživeti. Revnejše za entuzijasta, ki se je večer za večerom na odru razbičal do poslednje izčrpanosti.

Ves čas svojega življenja je bil mlad, kakor da mladost v njem ni bila v moči oveneti. Njegovo šibko, južno telo ni hotelo ničesar vedeti o starosti, imelo je notranjo moč, elasciteto, nagon. Muzika je vrela iz njega in se nosila po vsem svetu. Bil jo je ves poln. Mozart, Beethoven, veliki italijanski mojstri so tičali v njegovi duši. Ako je govoril, je pel; Moissijeva kantilena je bila izrazna forma, ki jo je požlahtil in ji dal ves svoj blesk. Bila je notranja melodija njegove biti in še v kesnejših letih so trepetali zvoki njegove mladosti vsi v lepoti ko le kedaj poprej. Moissijeva pesem je bila temačno pobarvana, a v njej je bila taista večerna muzika sanjavega Moissijevega glasu, ki ni bila sicer tako ostra ko Hainzeva, toda tej za čudo slična, a vendar samosvoja; v njej je bil nadih črne žalosti, nezaslišan crescendo in ekstaza, ki je začarala ljudi.

Njegova umetnost je osvajala predvsem mladino in rahle ženske duše, ki so se kopale v tem žametnem glasu in blažile v njegovih skrivnostnih valovih. Aleksander Moissi, trubadur govorice, jim je olepšal življenje, sam nekoliko zaljubljen v pesnikove verze. Romeo je osvajal in prožil svoje vroče roke v Julijine, Hamlet, otožen že od rojstva sem, velik mislec, zaničevanec ljudi, sanjav v graciji svojih duševnih bojev, Hamlet Mozartovega kova, ja, skoro žensko nežen, italijanski Hamlet. Njegov Slehernik je živel in umiral, omamljen od zvokov solnograških zvonov kot človek, katerega je namah preblisnilo veliko spoznanje vse zemske ničevosti in se odvrnil od nje. Ko mu je trepetal na ustnicah: »Vater unser...«, je bilo okoli njega vse kot uročeno, nastopila je ura umiranja nalik poslednjemu blišču zahajajočega sonca, vse je obhajala groza od veličine tega Moissijevega trenutka in slavnostna publika je kakor brez telesa padla z Moissijem vred na kolena še preden je ta ves v belem oblačilu povzel svoj poslednji korak. Bil je notranje usmerjen človek, kot prizna to umirajoč Dubedat v »Zdravniku na razpotju«; veroval je v velike ljudi in stvari, v pesnike in duhovne dobrine. On se jim je predajal, igravec Moissi ni nikoli šel v domnevo, sledil je vselej utripom svojega srca, čutil se je vsega varnega v nemirnih, neugnanih, samega sebe morečih stepah ruske duše. Ljubil je Rusijo in rusko dušo. Domala pol sveta je jokalo ob Moissijevem Fedji, ki ga je dajal iz najgloblje zaznave Tolstojevih ljudi. Čudovit je bil ta Fedja vselej, ko se mu je šibko telo ponižno sklonilo v trpečo pozo, iz katere je bilo razbrati neskončno prosečo nemoč in omaganost, in ko so v trpljenju razodevale njegove žareče in trudne oči brezmejno žalost in bolest. Nihče ne bo več tako pretresljivo igral Fedje ko Moissi. Prav nihče! Vedno znova se je vračal k vlogam, katerim ni nikoli moči priti do poslednjih dognanj: k Oidipu, Slehernику, Hamletu. In spet nepozaben je njegov Idiot in Stanhope v »Končni poti«.

Njegovo življenje ni bilo ozko malomeščanstvo, red, domačija, bilo je fantazija, neugnanost, prešernost, pravcato kaotično umetniništvo. — Ko se je naskrivoma in plaho prikradla pomlad, je v poznih večerih rad pohajkoval dolgo tja v noč po cestah, postajal na mestih, ki so mu prav posebno prirasla k srcu, in deklamiral verze, kakor kak mlad fant, ki nosi v sebi pomlad in mora nekaj početi in razvpiti vsemu svetu svojo bolečino. Tudi popeval si je, s kitaro v roki v tihotnih, mračnih solnograških ulicah italijanske pesmi. Bil je tip tistega umetnika, ki mu ni do sebe, ki se vedno vdaja in mu ni za mar, da črta svet tudi geniju meje, človek, ki vedno odlaša, a ne pozablja. Prava bohemska natura. Iz takšne duševne raztrganosti in zapletenosti si je razkladati marsikaj iz Moissijevega življenja; tako je dojeti njegovo bridko salzburško episodo, ki se je izprevrgla v grde politične namene in je na zloben način, mimo njegovega privatnega imena postavila tudi njegovo visoko umetnost v čudno luč in ki je na moč žalostno spremljala vsa njegova poslednja leta ter mu grenila življenje vse do poslednjih dni.

Legle so smrtne sence na umetnika, ki je tudi na višku svojega kraljevskega življenja z brezmejno ljubeznijo igral omagujoče, opešane, bedne in utrujene ljudi. Njegove poslednje besede so bile: »Zakaj me pustite tako dolgo umirati — —« zatem: agonija — — — v zvoniku je bila sedma ura — — — večerno sonce je že davno zašlo za schönbrunnskim vrtom — — —

Malec Peter

Marija Remec: Kuharica

Mohorjeva družba, 1935. Strani 255. Cena za ude 21 Din (vez. 30 Din), za neude 28 (40 Din).

Mohorjeva družba je izdala drugo izdajo tako priljubljene in popularne **Kuharice v kmečki, delavski in meščanski hiši,** ki jo je svoj čas poslala kot redno knjigo v desettisočih izvodih med naše ljudstvo. Spisala jo je znana slovenska gospodinjska pisateljica Marija Remčeva, ki je že pred vojno pisala na Krekovo pobudo kuharske stvari v Našo gospodinjo, kot sedaj za Mladiko, in je že med vojno napisala Varčno kuharico, ki je tudi doživela dve izdaji. Vsaka nova izdaja staro izpopolnjuje in se od nje bistveno razlikuje, zato je njena najnovejša knjiga popolnoma različna od prve. Vse to priča, kako Remčeva vedno znova išče in poskuša da more nuditi našemu srednjemu sloju čimveč raznovrstnejših in cenenih jedil. Ta knjiga ni samo seznam cenenih in okusnih jedi, ampak je obenem tudi učiteljica vsem tistim, ki še niso vajene kuhe. V knjigi najdejo naša dekleta in mlade gospodinje najboljša kuharska navodila. Drugo izdajo izpopolnjuje nad 300 novih receptov, ki so pomnoženi predvsem z navodili za močnate jedi, zlasti za pecivo. Skupno vseh receptov je 965; njim je dodana še novost: hrana za porodnice. Najugodnejše pa je, da obsega ta izdaja pregledno stvarno kazalo ki nam obenem že more služiti kot dober kažipot za vporabo ostankov, katere mora pač vsaka varčna in dobra gospodinja znati uporabiti. Škoda samo da je naslovna podoba ostala ista, ko se je vsebina tako zelo izpremenila in zmodernizirala. Prepričani smo, da bodo predvsem kmetski, meščanski in delavski sloji, katerim je namenjena, z velikim veseljem segali po tej praktični kuharski knjigi, ki ne sme manjkati v nobeni slovenski hiši M. Z.

Roparski napad v Celju

Celje, 29. marca.

Slučaj, ki se je dogodil v četrtek zvečer v neposredni bližini Celja, nam nazorno govori, da nismo več varni niti v neposredni bližina mesta Celja. V četrtek okrog pol 10 zvečer je šel posestnik Franc Nachberger s Slivnega pri Šmohorju nad Laškim iz Celja na obisk k svojemu bratu na Ložnico. Blizu hotela Skoberne se mu je pridružil neznani moški, ki je videl prej Nachbergerja v neki celjski gostilni. Neznanec je Nachbergerja nagovoril, nato se pa odstranil. Nachberger je šel potem naprej, blizu Sernečeve vile na Ljubljanski (Krekovi) cesti se mu je zopet pridružil zgoraj omenjeni moški in zahteval od njega denar. Ker mu Nachberger denarja ni hotel izročiti, ga je neznanec udaril z nekim topim predmetom po glavi in ga precej poškodoval. Prišlo je med obema do medsebojnega ruvanja, neznanec je vzel Nachbergerju denarnico, pobral iz nje 550 dinarjev, mu vrgel prazno denarnico nazaj, nato pa zbežal. Nachberger je malo pozneje prijavil zadevo policiji in res se je policijskemu stražniku posrečilo okrog ene ponoči aretirati v Ipavčevi ulici 23-letnega brezposelnega delavca Antona F. iz Celja. Pri aretaciji je Anton F. napadel stražnika in mu raztrgal bluzo Končno ga je stražnik obvladal in ga odvedel na stražnico. Na stražnici so Nachberger in nekatere druge priče spoznale v njem moškega, ki je nagovoril Nachbergerja pri hotelu Skoberne. Delavec je bil ves krvav po desnem rokavu, desni roki in srajci. Pri njem so našli 146 Din gotovine. Včeraj dopoldne je bil v zvezi s tem napadom aretiran še 29-letni brezposelni delavec Filip T. iz Celja, ki je osumljen, da je bil pri napadu soudeležen, ker sta bila z Antonom F. prej skupaj v gostilni. Zadnji denarja ni imel pri sebi. Oba tajita, da bi bila napadalca, vendar se Anton F. zapleta v protislovja. Oba sta bila izročena v zapore okrožnega sodišča.

POBIRAMO - PENTLJE na SVILENIH NOGAVICAH! V. LESJAK. SELENBURGOVA ul. 3

Ali delavske zbornice ustrezajo svojim namenom?

»Socialna pravda«, glasilo hrvatskega krščanskega delavstva, je priobčila dva članka, ki prinašata res mične podatke o razmerah pri Delavski zbornici v Zagrebu. List prihaja do zaključka, da socialne koristi, ki jih delavstvo od Delavske zbornice ima, niti zdaleč niso tako velike, kakor dajatve delavstva za zbornico. Uprava Delavske zbornice ni sposobna za delo, ki bi ga morala opravljati, V njej so zavladali bivši socialni demokrati. Zbornica ima 30 nameščencev, po večini je uradništvo nekvalificirano. Tajnik DZ bi moral biti kvalificiran jurist, v resnici ima pa samo štiri razrede meščanske in en razred srednje trgovske šole. V sarajevski in belgrajski zbornici imajo tajniki še manj izobrazbe. Šef socialno-političnega odseka je absolviral en razred srednje šole. Jasno je, da ti ljudje ne morejo dajati nasvete za osnutke socialnih zakonov in tudi ne morejo uspešno posredovati za delavske pravice.

Zagrebška Delavska zbornica pobere na leto 4—5 milijonov dinarjev. S tem denarjem bi se bilo dalo mnogo narediti, toda največ ga požre birokracija sama in pa marksistične sindikalne organizacije. Izračunali so, da vsak referent zagrebške delavske zbornice reši na dan en akt. Zbornica prejme in odpošlje letno okoli 9000 aktov. Od proračuna gre 2,700.000 za plače uradništvu in za pisarniške potrebščine. Za plače ,honorarje in potnine je določeno 1,500.000 Din, na vsakega uradnika pride približno 50.000 Din. Drugo je za prostore in pisarniške potrebščine Če reši ta zbornica 9000 aktov, stane torej vsak akt 300 Din. To je pač lep denar. Okrog 3000 aktov se da rešiti v tiskanih vzorcih, kar stori torej lahko vsakdo z lahkoto, okoli 5000 aktov pa predstavlja navadno korespondenco, pojasnila itd.

V drugem članku navaja list, da ima tajnik Delavske zbornice 250 Din na dan, kulturni vodja zasluži od 7—10000 na mesec, šef referentov okoli 200 Din na dan.

Delavske zbornice so ustanove, za katere so se krščanske socialistične organizacije dolga leta potegovale in jih smatrale za veliko pridobitev delavstva. Njihova naloga je, da branijo socialne pridobitve delavskega stanu in da so delavstvu v oporo za zboljšanje socialnega položaja. V zadnjih letih se ta institucija izpreminja vse preveč v birokratično ustanovo, od katere imajo v prvi vrsti korist njeni nameščenci določene politične skupine, ne pa delavstvo samo, ki zanjo prispeva.

Huda obsodba dveh junakov noža

Ljubljana, 29. marca.

Mali kazenski senat pod predsedstvom s. o. s. g. Ivana Kralja je izrekel razmeroma hudo sodbo proti dvema junakoma noža zaradi težke telesne poškodbe. Bilo je 18. novembra lani, ko se je vračal Stanko Žerko iz Čemšenika, okraj Litija, proti domu po končani igri. Za njim sta pridrvela dva junaka, eden v roki lovski nož. Prvi je Žerka spodbil, da je padel na tla, drugi pa ga je z nožem sunil v hrbet tako, da mu je načel celo pljuča ter je bila rana smrtnonevarna. Pred senatom sta se danes zagovarjala 25 letni posestnikov sin Albin Grobljar iz Čemšenika, ki je imel v rokah nož, in njegov tovariš 25 letni posestnikov sin Vinko Krivic z Jesenovega, ki ga je spodbil. Prvi je Žerku še poprej ponujal v gostilni roko v spravo, v drugi roki pa je držal nož. Med njimi je trajalo dveletno sovraštvo. Žerko je spravo odklonil, češ da se bodo pomirili pri belem dnevu. Grobljar je sodnikom zatrjeval, da se ne čuti krivega. »Sem bil zelo razburjen,« je dejal, »nož sem imel le slučajno pri sebi. Nož sem si izposodil. Žerko me je razžalil.« Predsednik: »Zaradi »smrkovca« ni treba človeka ubijati!« Drugi obtoženec Krivic je priznal, da ga je spodnesel tako, da je padel na tla. Oba junaka noža sta se pred senatom prav drzno obnašala. Bila sta obsojena:

Albin Grobljar na 1 leto in 3 mesece robije ter v izgubo častnih državljanskih pravic na dve leti. Vinko Krivic pa na 6 mesecev strogega zapora. Sodbe nista hotela priznati ter sta izjavila, da prijavljata celo revizijo zaradi nedolžnosti.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

Glasbene šole, pevce, glasbene kroge in gojence glasbenih zavodov opozarjamo na »Glasbeni besednjak«, ki ga je sestavil Dušan Sancin, učitelj Glasbene Matice v Celju. Cena 12 Din, dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Besednjak obsega bogato število glasbenih izrazov, katere mora vedeti vsak glasbenik, oziroma naj bi vedel tudi vsak prijatelj glasbe. Je strokovnjaško sestavljen v abecednem redu izrazov, katerim je pridejana še izgovorjava istih, da jih pravilno izgovarjamo, kar je tudi važno. Izrazi so italijanski, nemški, francoski, španski, grški itd. Ker ni drugega tovrstnega tolmača glasbenih izrazov v slovenskem jeziku, je pričujoči slovarček kar najbolj dobrodošel in ga prav toplo priporočamo. Ravnatelj drž. konservatorija, g. M. Hubad, se je o tej brošuri izrazil: Slovarček je vzorno urejen po tvarini vseh izrazov italijanskih, francoskih in nemških in so prestavljeni v pravilno slovenščino. Knjižica bo izvrstno služila kot učilo na vseh glasbenih šolah in jo istim toplo priporočamo.

Koledar

Sobota, 30. marca: Janez Klimak; Kvirin, mučenec.

Novi grobovi

+V Ljubljani je umrla gdč. Marija **Klemenčič** v 90. letu starosti. Pogreb bo v soboto ob pol treh popoldne izpred mrtvašnice Vidovdanska 9 (hiralnica). Naj v miru počiva!

+ V Kamniku je včeraj v visoki starosti 79 let mirno v Gospodu zaspal g. **Anton Jereb**, usnjar, trgovec in posestnik. Pokopali ga bodo v nedeljo ob 4 popoldne. Naj mu sveti večna luč! Žalujočim svojcem naše globoko sožalje!

Osebne vesti

= **Iz duhovniške službe v ljubljanski škofiji.** Imenovana sta bila za prava dekana dosedanja dekanijska upravitelja: Alojzij Wester, župnik v Grahovem, za dekanijo Cerknica in Janez Hladnik, župnik v Št. Vidu pri Stični, za dekanijo Šmarje. Dalje so bili **imenovani:** Janko Sedej, hon. ban. duhovnik v umobolnici na Studencu, za honorarnega veroučitelja na I. drž. realni gimn. v Ljubljani, Alojzij Tome, kaplan pri Sv. Jakobu v Ljubljani, za kateheta na drž. zavodu za gluhoneme v Ljubljani, Hubert Leiler, kaplan na Breznici, za hon. ban. duhovnika v zdravilišču na Golniku, p. dr. Stanislav Dostal, O. Teut., za župnika-vikarja v Metliki, Anton Dodič, kaplan v Boh. Sredinji vasi, za upravitelja župnije Koprivnik v Boh., Franc Pfajfar, župnik v Št. Gotardu, za ekskurendo—upravitelja župnije Št. Ožbald. — **Premeščeni** so bili kaplani: Vinko Zor od Sv. Petra v Ljubljani k Sv. Cirilu in Metodu v Ljubljani, Mihael Jenko iz Kamnika k Sv. Petru v Ljubljani (z bivališčem v Mostah), Ivan Caserman iz Cerkelj pri Kranju v Kamnik, Jožef Cvelbar iz Borovnice v Cerklje pri Kranju, Franc Tom iz Toplic pri Novem mestu v Boh. Srednjo vas, Ivan Tiringar iz Šmartina pri Kranju na Ig (II. kaplan), Janko Oražem iz Starega loga pri Kočevju v Cerklje ob Krki in Boris Koman iz Metlike na Brezovico pri Ljubljani. — **Sprejet** je bil v kler ljubljanske škofije duhovnik Jožef Tabatzky, doslej župni upravitelj v Trnovem na Krasu — **Pastirovat** sta šla: Stanislav Grims, kaplan v Št. Rupertu, med jugoslovanske izseljence v Merlebach v Francijo in Matej Tomazin, kaplan v Cerkljah ob Krki, za kaplana v Dobrlovas na Koroško.

= **Iz državne službe** je bil odpuščen na predlog ministra pravde dr. Mirko Jerec, sodnik v Glini v VIII. skupini.

Ostale vesti

— **Okrajni kmetijski odbor v Kamniku** je v vrsti vsakoletnih sadjarskih tečajev priredil tudi letos tridnevni teoretski in praktični tečaj in sicer obakrat v **Komendi.** Udeležilo se ga je preko 40 fantov in mož iz Mengša, Vodic in Komende. Tečajniki so pokazali mnogo zanimanja za to lepo in dobičkanosno panogo kmetijstva ter je od njih z gotovostjo pričakovati, da postanejo vneti in vzgledni sadjarji. Poučevali so okr. ekonom J. Hladnik, šol. uprav. iz Mekinj Ivan Primožič in ban. referent Flego. **Čast in priznanje zasluži okr. kmetijski odbor,** ki se tako skrbno zavzema za podvig sadjarstva v okraju. — Hvala mu!

— **Najdražja avtobusna vožnja** v Dravski banovini je brez dvoma na progi Škofja Loka—Železniki. Za progo 19 km računata avtopodjetnika kar celih 20 Din, to se pravi, da pride vsak kilometer dražje kot en dinar. Ne le, da je to za domačine, ki so do skrajnosti obubožani, predrago, in da bo le redek, ki si bo v poletnem času lahko privoščil ta dragi luksus, predraga je vožnja tudi za turiste. Marsikdo bi rad poletel na prijazni Ratitovec, toda kako, saj ga samo avtovožnja stane 40 Din. Radovedni smo, kaj pravi k temu Tujsko-prometno društvo, ki ima pač interes na tem, da privabi čim več turistov na mogočni Ratitovec. Predraga vožnja pa je tudi za trgovske potnike, ki si moramo s trudom služiti svoj vsakdanji kruh. Ne bom našteval avtobusnih voženj in njih cene po drugih krajih, saj že cena sama pove, da je zelo previsoka. Slišal sem pa že tudi od domačinov, da bi poleti in ob lepem vremenu še vsakdo vozil po tej progi, pozimi, ko pade malo snega, pa podjetnika kar lepo počivata in pustita, da si ljudje sami pomagajo, kakor vedo in znajo. Pa naredimo tako, da je pozimi škoda bencina za podjetnika, poleti pa denarja za potnike in avtobuse kar prodajmo.

— **Pri prehlajenju,** hripi, vnetju v vratu, oteklih mandljih, živčnih bolečinah, trganju v udih, storite dobro, če poskrbite za vsakdanje izpraznjenje črevesa s tem, da popijete pol čaše naravne **»Franz Josefove«** grenčice.

— **Pozor ljubitelji in ljubiteljice dobrega bokpiva!** Od danes naprej je v prometu letošnje iz specialnega slada izdelano **bok-pivo** Delniške družbe pivovarne Union. Ne pozabite ga okusiti!

— **Zobozdravniška mesta.** Zdravniška zbornica za dravsko banovino opozarja zobozdravnike odn. zdravnike specialiste za bolezni ust in zob na razpis 6 mest pogodbenih zdravnikov za Bolniški fond državnega prometnega osebja, in sicer 4 mesta za Ljubljano, 1 mesto za Kranj in 1 mesto za Sevnico. Tozadevni razglas izide v Službenem listu te dni.

— **Vsebina »Nedelje št. 13«.** Slomšek govori: o velikonočnem svetem obhajilu, evangelij, postna postaja premišljevanja ob križevem potu, Katoliška akcija in njena nujnost. Sedma: Ne kradi (poglavje o lastnini). Papeževa proslava. Katoliška cerkev, Kristusova cerkev. Stalne rubrike: Spoznavaj samega sebe, čitatelji pišejo, oznanila, razgled po kat. svetu, za našo deco, roman. »Nedelja« izhaja tedensko in stane mesečno le 2 Din, naroča se pri upravi »Nedelje« v Mariboru, Koroška cesta 5.

— **»Izseljeniški vestnik Rafael«** št. 3, prinaša velezanimivo tvarino glede naših na tujem. — Vsebina: »Naš prvi izseljenski kongres« (1. julija letos). — »Potreba glasila« naših izseljencev. — »Katoliškim izseljencem«. Poziv, da opravijo svojo velikonočno dolžnost. — »Evharistični kongres v Ljubljani«. Poziv, da se ga izseljenci udeleže, da vsaka naselbina pošlje vsaj enega zastopnika. Družba je poskrbela, da bodo dobili udeleženci vse mogoče olajšave in ugodnosti pri vstopu v državo, pri iskanju vizuma i. dr. — »Sv. Klement Dvoržak«. Pesem »Pismo v tujino«. — »Vzgoja in palica«. — Boljše umreti kot vero izgubiti«, izjava pokojnega viteškega kralja Aleksandra. — Posebno zanimiv je del pod naslovom: »O naših po svetu«. V kratkih poročilih iz vseh delov sveta o življenju naših izseljencev podaja kot pestro in skrajno zanimivo sliko, katero bo vsakdo prečital kot najbolj zanimivo povest od a do ž. — List stane za Jugoslavijo letno Din 12.— (12 številk) za inozemstvo Din 24.—. Duhovni pastirji, ki imajo svoje farane kje na tujem, naj si ga naroče, prečitajo, in potem pošljejo svojcem na tuje. Hvaležni jim bodo zanj. — **Družba sv. Rafaela, Delav. zbornica, Ljubljana.**

— **Pri boleznih na ledvicah, v mehurju in debelem črevesu** polajšuje **»Franz-Josef«-grenčica** v najkrajšem času tudi večje težkoče pri odvajanju. Spričevala bolnišnic potrjujejo, da je **»Franz-Josef«-voda** radi svojega olajšujočega učinkovanja brez bolečin prav posebno primerna za neprestano porabo pri mladih in starih.

— Iščejo 12 letnega Adolfa Pečarja, ki se izdaja za 13 letnega Cirila Dobavičnika. Fant je normalno razvit in njegovi starosti primerno visok, je slabo oblečen, bolj bledega obraza, kostanjevih las ter ima zelo ozke obrvi in oba podočnika malo črna. Kdor o njem kaj ve, naj to sporoči najbližji orožniški postaji.

Ljutomer

Prva civilna poroka se je vršila preteklo nedeljo na našem glavarstvu. Gospod glavar dr. Farčnik je civilno poročil Feliksa Dajčbauerja, v službi pri g. Kukovcu, s šiviljo Otilijo Kolarič. Oba sta izstopila iz katoliške cerkve, katera pa radi tega še vedno trdno stoji. Sicer pa imamo v Ljutomeru še nekaj sličnih porok, nekaj pa je tudi takih, ki celo brez vsake poroke v zakonu živijo.

Zdravi smo. Od 10. februarja, ko so umorili Jakoba Vrhovnika v Nunski grabi, v naši fari nismo imeli mrliča, torej več, ko poldrugi mesec. Mrtvaška knjiga izkazuje letos samo 12 mrličev, znamenje, da so naši ljudje zdravi.

Potovanje k pasijonskim igram v Oberamergau bo predmet skioptičnega predavanja na sestanku našega prosvetnega društva »Ljudska čitalnica« v Katoliškem domu prihodnjo nedeljo po rani sveti maši. Vsi prijatelji iskreno vabljeni!

Izgubljenega sina pripravlja oder Katoliškega doma. Prva predstava bo na tiho nedeljo, dne 7. aprila.

ARTIN

Zapeka, lenivost črev

sta večkrat vzrok mnogim boleznim. 2—3

ARTIN-DRAŽEJE

Dr. Wandera

vzete zvečer, omogočajo zjutraj lahko izpraznenje.

Dobe se v vseh lekarnah v škatljah po 12 dražej Din 8·— in vrečicah po 2 dražeji Din 1·50.

Oglas reg. pod S. br 221 5/33.

Ptuj

Ptujska policija je postala radi čudežev, ki jih dela, slavna. Lani je vrnila mlademu človeku, ki je več let beračil in sleparil ljudi, ker se je delal gluhonemega in mutastega, dar govora ter ga razkrinkala kot dolgoletnega sleparja in delomržneža. Te dni se je dogodil podoben primer, pri katerem so celo ozdravili pohabljenega človeka. Že nekaj dni je beračil po Ptuju človek, ki se je le z muko pomikal po ulicah, upirajoč se na berglje pod pazduho. Nosil je dolgo brado in dolge lase in je izgledal kakor reven in pohabljen star možiček. Neka neprevidna beračeva kretnja pa je dala policijskemu organu povod, da je berača povabil na stražnico, da ga legitimira. Na stavljena vprašanja je berač odgovarjal v nemščini, češ, da ne razume slovenski in naj se govori z njim nemški. Končno pa so le našli sredstvo in ga pripravili do tega, da je priznal, da simulira in da je Slovenec od Sv. Krištofa, okraj Laško, ter da se piše Franc Mačkošek, star 28 let in da je brezposeln pekovski pomočnik. Tudi njegovo hudo pohabljenost so hitro ozdravili, tako, da je možakar končno korakal po stražnici sem in tja kakor rekrut na vežbališču. Priznal je tudi navsezadnje, da je pohabljenost simuliral in se na ta goljufiv način preživljal. Prefriganca so z bergljami vred izročili sodišču.

•

Slovenske gorice

Marija Snežna. Dne 29. marca je umrla po dolgi in zelo hudi bolezni gospa Marija Šiker, roj. Brus, gostilničarka in posestnica na Velki pri Cmureku. Stara je bila 79 let. Pokojnica je mati oskrbnika g. Mihaela Karnerja v Slovenski Bistrici in teta bivšega narodnega poslanca Franja Žebota. Rajna je bila skrbna mati in zavedna Slovenka. Pogreb bo v nedeljo, 31. marca zjutraj ob osmih pri Mariji Snežni. Svetila blagi pokojnici nebeška luč!

•

Videm ob Savi

Umrla je Apolonija Uduč, v starosti 71 let. Njen pogreb je bil prejšnjo nedeljo. To nedeljo pa smo točno ob isti uri polagali v grob njenega moža, Antona Uduča, ki je sledil svoji ženi v večnost v častitljivi starosti 84 let. 37 let sta živela skupaj združena v zakonu, prav tako sta oba, pokrepčana s svetotajstvi, skoraj istočasno odšla pred Gospodarja življenja in smrti. Naj v miru počivata. — Na Sremiču pa je zaspala v Gospodu Marjeta Podlesnik. Dosegla je starost 83 let.

ERASMIK

TOALETNA MILA IN PREPARATI

Vaše zobe boste obvarovali z ERASMIK MILOM IN PASTO ZA ZOBE

Za ugodno britje uporabljajte ERASMIK MILO ZA BRITJE

Domžale

Domžalsko občinsko gospodarstvo. Pod tem naslovom sta bila nedavno v dveh slovenskih dnevnikih objavljena dva članka. V teh člankih se silno hvali občinsko gospodarstvo sedanje večine občinskega zastopa. Na to lastno hvalo sedanjih gospodarjev občine Domžale se ne bomo spuščali, ker bi to bilo preobširno. Gospode bi spomnili samo na lanski proračun, ki je bil sestavljen skupno z opozicijo ter je bil z veliko večino odborniških glasov odobren. Na proračun, ki ga je predlagala občinska uprava, se velika večina odbornikov ni ozirala. To je gotove gospode seveda zelo bolelo. Pritisnili so z vso silo na ne dovolj pokorne odbornike in sklicali ponovno proračunsko sejo. Več ogorčenih odbornikov se te seje ni udeležilo in tako je bil končno izglasovan od občinske uprave predlagani proračun. Letošnje proračunske seje se je udeležilo od 18 odbornikov samo 11 (11. so morali pred sejo z velikim trudom iskati). Debata je morala biti zelo stvarna, saj je trajala proračunska seja nekaj nad eno uro. Kako občani kritizirajo delovanje sedanjega občinskega odbora, se lahko vsak prepriča na lastna ušesa, zato o tem ne bomo pisali. Najkrajše odgovorimo na vse hvalisanje v omenjenih člankih s prislovico: »Lastna hvala se pod mizo valja«, s to spremembo, da se ne samo valja, ampak lahko celo koplje v blatu in nesnagi po sredi trga in po trških ulicah v neštevilnih menda za to določenih jamah, v suhem času pa v prahu.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

DRAMA — Začetek ob 20

Sobota, 30. marca: *Beneški trgovec.* Premiera. Red B.
Nedelja 31. marca: *Matiček se ženi.* Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol.
Ponedeljek, 1. aprila: Zaprto.

OPERA — Začetek ob 20

Sobota, 30. marca: *Francesca da Rimini.* Red Četrtek.
Nedelja, 31. marca: Ob 15: *Dorica pleše.* Izven. Globoko znižane cene od 24 Din navzdol. — Ob 20: *Sv. Anton, vseh zaljubljenih patron.* Globoko znižane cene od 20 Din navzdol.
Ponedeljek, 1. aprila: Zaprto.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 30. marca: *Hoffmannove pripovedke.* Red B.
Nedelja, 31. marca ob 15: *Veseli kmetič.* Znižane cene. — Ob 20: *Blodni ognji.* Red D.

Naznanila

Ljubljana

l *Filozofsko društvo v Ljubljani* priredi danes ob 18 v zborovalni dvorani univerze svoje drugo predavanje. G. prof. Veber nadaljuje in zaključi predavanje o temi: Svoboda in nujnost. K obilni udeležbi vabi odbor.

l *Podporno društvo mestnih delavcev v Ljubljani* vprizori v dvorani Mestnega doma v soboto, 30. marca t. l. zvečer ob 8 narodno dramo pisatelja Ksav. Meška »Mati«.

l *Trojica izvrstnih umetnic* je združena v znanem Brandl-trio. Gospa Fanika Brandl je izvrstna violinska virtuozinja, ki je dovršila svoje glasbene študije pri znamenitem prof. Arnoldu Roseju na Dunaju in v Zagrebu pri prof. Humlu. Čelistka Vali Gara je Dunajčanka, ki je študirala pri znamenitih ruskih mojstrih Varijanski in Stučovski. Pianistka Magda Rusy pa je doma iz Karlovih Varov ter je diplomirala v Lipsku in dobila najvišjo nagrado na internacionalni tekmi leta 1933 na Dunaju. Ta umetniška trojica, združena v Brandl-trio, koncertira v sredo, 3. aprila na intimnem koncertu Glasbene Matice v Hubadovi pevski dvorani. Sedeži po 10, stojišča po 5 Din so v predprodaji v Matični knjigarni.

l *Kino Kodeljevo.* Drevi ob 20 ruski film »Pastir Kostja« in »Carjevič« z Mario Eggerthovo.

l *Nočno lekarniško službo imajo lekarne:* mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12. in mr. Komotar, Vič.

Drugi kraji

Zagorje ob Savi. **Predavanje o sadjarstvu in vrtnarstvu** bo imel g. strokovni učitelj Franc Vardjan iz Št. Jurja ob j. ž., v nedeljo 31. marca ob 8 v šoli Zagorje. Vabljeni so vsi člani kmetijske podružnice in naročniki Sadjarja in vrtnarja.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sobota, 30. marca: 12.00 Čez drn in stran (kar po celem in brez kašipotov — revija plošč) 12.30 Poročila 13.00 Čas, Čez drn in stran (kar po celem in brez kašipotov — revija plošč) 18.00 Radijski orkester 18.15 Aktualnosti (Ljudevit Mrzel) 18.30 Radijski orkester 18.50 Francoščina (prof. Prezelj) 19.20 Čas, jedilni list, program za nedeljo 19.30 Nacionalna ura 20.00 Zunanji politični pregled (dr. Jug) 20.20 Koncert godbe Sokola I.: lahka glasba — vmes harmonika solo Nareny 21.45 Čas, poročila 22.15 Radijski orkester.

Drugi programi:

SOBOTA, 30. marca. *Belgrad:* 20.00 Godalni kvartet 20.50 Noč v Skadarliji — *Zagreb:* 20.00 Chopinove klavirske skladbe 20.30 Zagrebški kvartet 21.00 Policijski zbor 22.15 Salonski kvartet — *Dunaj:* 16.35 Godba na pihala 19.05 Veseli smučarski izleti 22.30 Pokrajina v glasbi 24.00 Jazz — *Budimpešta:* 20.40 Madjarske pesmi in ciganska glasba 21.10 Glasbene parodije 21.35 Trio za violino, klarinet in harfo 23.15 Salonska glasba — *Milan-Trst:* 17.05 Plesna glasba 21.00 Orfej, opera, Monteverdi — *Rim-Bari:* 17.10 Zabavna glasba 21.00 Milan — *Praga:* 19.15 Pestra ura 20.05 Hanaške narodne pesmi 20.30 Iz operet 22.15 Plošče 22.30 Lahka glasba — *Varšava:* 20.00 Vesela ameriška ura 21.00 Ukrajinska glasba 22.30 Pestre pol ure 23.05 Salonska glasba — *Berlin:* 19.00 Vesela klasična glasba 20.00 Egiptovska Helena, opera, Richard Strauss — *Königsberg:* 19.10 Romantična glasba 20.15 Gasparone, operета, Millöcker — *Hamburg:* 19.00 Večerna glasba z dežele 20.10 Radijski variete — *Vratislava:* 20.00 Valček mora biti, ljudska igra o Straussu in Lannerju — *Lipsko:* 18.35 Plošče po željah 20.10 Hamburg — *Köln:* 19.00 Plesna glasba 20.10 Iz oper — *Frankfurt:* 19.00 Koračnice 20.15 Pester večer — *Stuttgart:* 18.30 Plesna glasba 20.15 Pester večer — *Monakovo:* 19.00 Pravljična glasba 20.10 Kabaret — *Zürich:* 19.20 Plošče 20.00 Matejev pasijon, Bach 22.15 Plesna glasba — *Strasburg:* 18.00 Orkestralni koncert iz Parize 21.30 Plošče 22.00 Pester večer.

Med kitajskimi tihotapci opija

Policija vsega sveta si na vse kriplje prizadeva, da bi zatrla trgovino z opijem, ki je pokončal že toliko človeških življenj. Pred kratkim se je policiji posrečilo, da je v Hamburgu prijela nekega Kitajca, ki spada med največje trgovce z opijem. Zato morda ne bo odveč, če prinesemo ta-le opis iz življenja Kitajcev v Hamburgu:

V hamburškem predmestju St. Pauli polje mednarodno življenje. V tem predmestju se zbirajo mornarji vsega sveta, katere je zaneslo v to veliko obmorsko mesto. Poleg živih ulic je tu tudi nekaj tihih in mirnih. Pročelja hiš v teh tihih ulicah obmorskega mesta Hamburg so kakor bi bila mrtva,, okna so zagrnjena. Nekaj napisov nad trgovinami je s čudno pisavo napisanih. Od daleč prihajajo semkaj čisto tihi glasovi godbe iz drugih mestnih delov. To je kitajski del mesta Hamburga.

Kitajec Vang ima majhno restavracijo v tej ulici. S svojim značilnim smehljajem pozdravi vstopivšega gosta. Pred dvema letoma je imel še majhno pralnico. Pred več leti je na holandskem parniku, ki je vozil med Singaporom, Batavijo in Soerabajo, bil za kuharja. Prav gotovo se ni kar tja v en dan zgodilo, da so nekega dne, ko je parnik ležal v Soerabaji, prišli na krov policaji in iskali Vanga. Še pred četrt ure ga je videl mlad mornarček, a poslej je brez sledu izginil — in policija ga ni našla. Dve leti kasneje je Vang v kitajskem predmestju San Francisca odprl kitajsko pralnico. Toda velika konkurenca njegovih rojakov ga je kmalu prisilila, da je podjetje tukaj opustil in se izselil proti vzhodu. Tako ga je gnalo vedno bolj na vzhod, dokler se nekega dne ni naselil v Hamburgu.

Tu se Vangu dobro godi. Ob preprostih mizicah sede Kitajci in z majhnih krožnikov z drobnimi palčicami love kosce jedi. Majhen belo oblečen Kitajček šviga po sobi in pozdravlja goste.

Vang dobro skrbi za svoje goste. Prav tako dobro zna pogoditi za okus Evropcev kakor svojih rojakov. Zato Evropcem celo kitajska jedila iz njegove kuhinje dobro teknejo. Njegova gostilna je sicer pusta in gola, vendar zelo čista. Kitajci šepetajo za mizami v svojem materinem jeziku. Kdor bi se hotel približati tem ljudem in poizvedovati njihove brige in težave, ne bi ničesar izvedel. Za Kitajca pomeni namreč veliko nevljudnost, če bi kakemu tujemu človeku razkril svoje skrbi in notranje misli. Če hočejo biti Kitajci čisto med seboj, da bi mirno govorili o svoji domovini, se umaknejo v zadnje prostore na dvorišču, ki pa sicer niso drugačni od sprednjih. Tukaj Evropec ni dobrodošel gost. Tu ga imajo za vsiljivca, ki se je vsilil v tujo družino. Kje so torej tiste opijske beznice?

Pred nekaj leti so v zadnjih prostorih Vangove gostilne našli umorjenega mladega Kitajca. Najbrž njegovega trupla niso mogli dovolj naglo odstraniti. Policija je zato prijela vse stalne goste Vangove gostilne. V kletnem stanovanju Vangovega prijatelja Lija so pod bambusovimi preprogami našli skritega 60 funtov surovega opija. Li je ta opij pripeljal iz Marzelja in ga hotel v Hamburgu prodati. A toliko opija je bilo naenkrat težko prodati. Vrhu tega pa je imel monopol za trgovino z opijem v Hamburgu Kitajec Hang. Ta pa od Lija ni hotel kupiti. Saj je od drugih ceneje dobival blago.

Pot v Hamburg pa je Liju postala usodna. Že nekaj let sedi za zamreženimi okni. Nikdar niso mogli ugotoviti, kdo in zakaj je umoril mladega Kitajca. Od tistega časa policija na Vanga budno pazi. Od tistega časa se sovražita Li in Hang, dva poglavarja dveh tolp, ki tihotapita opij. Li je svojega nekdanjega prijatelja Hanga izdal takoj, ko so ga zaprli — iz sovraštva, ker je zaradi Hanga nastal spor, kateri ga je vrgel v ječo.

Hang je živel udobno kot bogat trgovec, ki je bil udeležen pri več inozemskih družbah in bankah. Nikdar se sam ne peča z opijem; vedno je nedostopen in imeniten, ki trgovino s strupenim mamilom le od daleč vodi: vedno je v ozadju, da mu policija ne more do živega.

Končno pa mu je policija le prišla do živega. Celih 7 let je Kitajec Hang v Hamburgu tihotapil opij. Dotlej je imel dve tihotapski centrali: v Marzelju in v Rotterdamu. Sedaj pa je ustanovil tudi centralo v Hamburgu. Ko ga je policija prijela, je mož seveda vse tajil in trdil, da Kitajca Lija sploh ne pozna. Toda s tem se je vjel, ker so priče dokazale, da so videle Hanga in Lija v prijaznem razgovoru v kavarni. Posebno je obremenjeval Hanga maščevalni rojak Li. Tako je Hang, veliki tihotapec z opijem tudi šel za zamrežena okna.

O vsem tem pa v Vangovi gostilni ne govore radi.

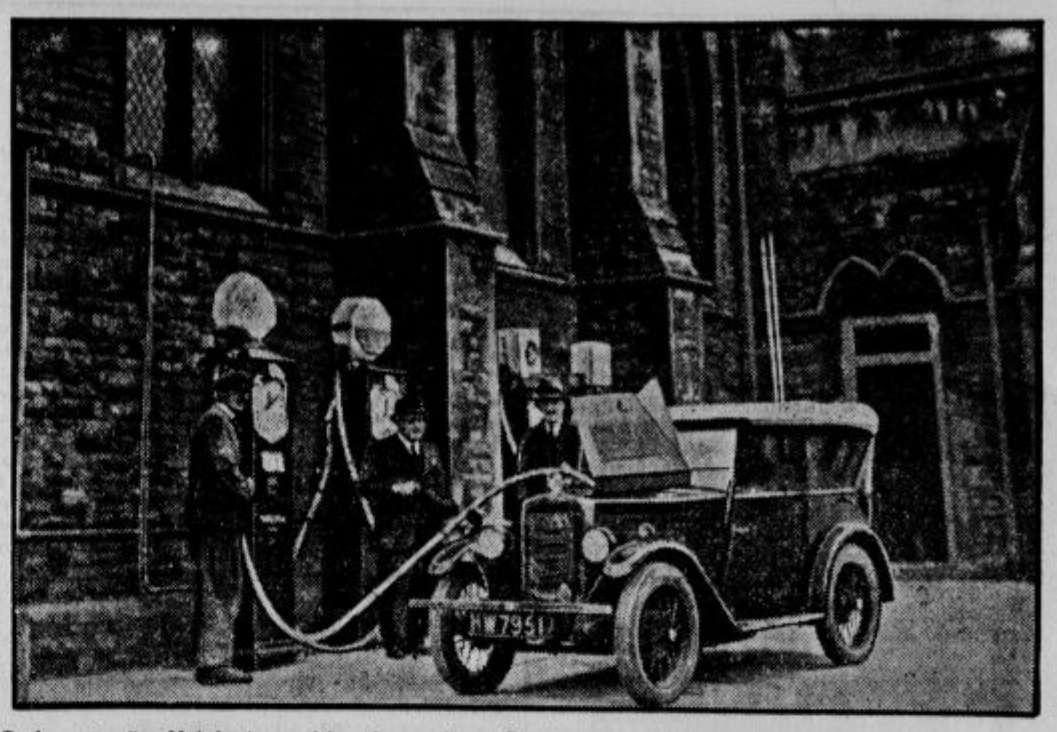

Cerkev garaža. Nekdanjo anglikansko cerkev »Pembrocke« v Londonu so spremenili v garažo. Pred cerkvijo so napravili točilnico bencina.

Indijska vdova sežgana na grmadi

Vsem je znana stara hinduska verska navada, da so vdovo, ki je njen mož umrl, z moževim truplom vred živo sežgali na grmadi. To je vsekakor izviralo iz čisto poganskih nazorov, češ, da ženska na svetu brez moža nič ne pomeni in da ni več potrebna; potem pa je v tem najbrž tudi posledica miselnosti, da bo žena za moža toliko bolj skrbela, kolikor bolj se bo sama bala smrti. Tako je vsaka žena, ki ji je njen mož umrl, bila obsojena na strašno smrt, da bo živa sežgana na grmadi.

Ko je Indijo zasedla Anglija, je to nečloveško navado hotela odpraviti. A minila so dolga desetletja, preden je angleška oblast končno s hudimi kaznimi zatrla to pogansko razvado.

Sedaj pa poročajo iz Alahabada, da je meseca februarja v kraju Moradabad umrl neki advokat, torej šolan in izobražen človek, kajpada pristaš hinduske vere. Dne 27. februarja so njegovo mrtvo telo sežgali. Žalujoča vdova je vsekakor tudi hotela umreti s svojim možem. Toda sorodniki so jo skrbno čuvali.

Ko so plameni že požirali mrliča, se je vdova naenkrat iztrgala svojcem in zviška planila v gorečo grmado. Vpričo vseh pogrebcev je živa zgorela. Njen zadnji klic je bil: »Kaj naj počne žena brez moža?« In ta klic je obenem obsodba te strašne poganske razvade in poganske miselnosti!

Najbolj zdravi dečko Amerike

Američan je menda kar bolan, če ne more tekmovati. To tekmovanje postaja vendo bolj noro, vsaj za evropskega človeka. Ne mine teden, da ne bi v Ameriki iskali »najlepšega« moža, »najpametnejšega« človeka« itd.

Sedaj je Ameriko razburila tekma, kdo je najbolj zdravi dečko v Ameriki. Tekmovalni pogoji so bili precej strogi. Udeležiti so se smeli te tekme le dečki med 14. in 18. letom. Vse tekmovalce je preiskala zdravniška komisija, v kateri ni bilo nič manj ko 35 najbolj slovečih zdravnikov. Vseh tekmovalcev pa je bilo celih 11.000. Zmagal pa je 16 let stari Leland Monasmith, katerega je ta komisija razglasila za najbolj zdravega dečka v Ameriki. Leland Monasmith je tehniški učenec, a sedaj ne bo več, ker mu je ta »zmaga« vrgla lepe denarje. Najprvo so mu izplačali — kot zmagovalcu — 5000 dolarjev nagrade. Takoj pa je dobil od raznih tvrdk ponudbe, da mu plačajo veliko mesečno rento, če dovoli, da bodo z njegovo fotografijo delali reklamo za svoje predmete, katere prodajajo. Zato bodo ameriške tovarne živil na velikih plakatih najbrže kaj kmalu naznanjale: Najbolj zdravi dečko Amerike uživa le take testenine, katere izdeluje naša tovarna. Ali: Najbolj zdravi dečko Amerike ne mara nobene druge marmelade kakor le našo! Itd.

To je Amerika!

Divji petelin se že pripravlja. Kmalu bo začel peti. Tedaj pride čas lovcev, ki ga pojdejo zalezovat. Lov na divjega petelina, ki je med najlepšimi visokimi lovi, traja od 1. aprila do 31. maja.

V vojni bolnišnici

Bilo je med svetovno vojno. Ubogega vojaka so sovražne krogle močno zdelale. K sreči so ga mogli naglo prenesti v bližnjo vojno bolnišnico, ki je bila tik za fronto. Tam so ga naglo operirali in rešili. Toda pri vsej naglici so pozabili v vojakovem truplu zdravniški instrument. Ko so vojaku rane zašili in ga odpravili nazaj v domovino, je vojak začutil v telesu nove bolečine. Ugotovili so, kaj je vzrok teh bolečin. Naglo so ga zopet dali na operacijsko mizo in mu vzeli pozabljeni instrument. Ko se je bolnik prebujal iz narkoze ter so ga ravno nesli iz operacijske dvorane, je skozi predsobo prišel zdravnik, kateri ga je bil pravkar operiral ter vprašal sestro: »Povejte mi no, ali sem tukaj pustil svoj klobuk, nikjer ga ne najdem.«

Bolni vojak ni bil še čisto pri zavesti, vendar je te besede slišal. Tako so ga razburile, da je planil pokonci ter začel kričati: »Spustite me, spustite me. Sedaj me hoče zopet operirati, ker je svoj klobuk pozabil v meni...«

Kitajski roparji

Iz Kalgana poročajo, da so kakih 40 km pred mestom Pekingom na Kitajskem skušali razbojniki, preoblečeni v popotnike, izropati vlak. Kitajska straža jih je prijela in odgnala v Kalgan. Osem med njimi je bilo takoj obsojenih na smrt. Sodba je bila takoj izvršena.

»Ali bi vaš kuža rad kakšno kost?«

*

»Kedaj smem upati na svoje plačilo, gospod baron?«

»Vedno, gospod mojster.«

Roman za mlade in stare 36

EMIL IN DETEKTIVI

Spisal E. Kästner, poslovenil M. Kunčič.

Potem so se naši trije znanci skupaj odpeljali na Aleksandrov trg. Morali so iti skozi dolge hodnike in mimo neštetih sob. Slednjič so srečno našli kriminalnega načelnika Lurja. Pravkar je zajtrkoval. Emil se je prijavil.

»Aha!« je zamomljal gospod Lurje skozi polna usta. »Emil Mizničar. Mladi amaterski detektiv. So nas že telefonično obvestili. Kriminalni komisar čaka. S teboj hoče kramljatii. Pojdi za menoj!«

»Stolničar se pišem,« je popravil Emil.

»Stol ali miza, vseeno je,« je dejal gospod Lurje in znova ugriznil v narezek.

»Mi te počakamo tukajle,« je dejal profesor.

Tomažek pa je zakričal za Emilom:

»Opravi hitro, človek božji! Kadar vidim koga žvečiti, takoj postanem lačen!«

Gospod Lurje je vodil Emila skozi hodnike zdaj na levo, zdaj na desno in potem spet na levo. Slednjič je potrkal na vrata. Močan glas je zaklical:

»Prosto!«

Lurje je odprl vrata toliko, da je lahko pomolil skozi odprtino glavo, in naznanil s polnimi usti:

»Mladi detektiv je prišel, gospod komisar. Emil Dolničar, saj že veste.«

»Stolničar se pišem,« je strogo popravil Emil.

»No, tudi čedno ime,« je zamomljal gospod Lurje in porinil dečka v sobo, da bi se bil kmalu prekucnil.

Kriminalni komisar je bil prijazen gospod. Emil je moral sesti na udoben stol in povedati tatinsko zgodbo natančno od prve do zadnje pikice.

Na koncu je komisar svečano dejal:

»Tako, zdaj pa dobiš denar nazaj.«

»Hvala Bogu!«

Emil je olajšano vzdihnil, kakor da se mu je gora odvalila od srca in shranil denar. Topot posebno skrbno in vestno.

»Glej, da ti ga spet kdo ne pouzma!«

»Kaj še! Izključeno! Odnesem ga takoj stari mami.«

»Saj res! Kmalu bi bil pozabil. Povedati mi moraš svoj naslov. Saj ostaneš nekaj dni v Berlinu, ne?«

»Upam,« je dejal Emil. »Stanujem v Šumanovi ulici 15. Pri Ogrinčevih. Tako se piše moj stric. In teta tudi.«

»Čudovito ste to reč izpeljali, dečki,« je pohvalno dejal komisar in si prižgal debelo smotko.

»Res, imenitno so se postavili moji znanci,« je Emil navdušeno pritrdil. »Tomažek s svojim trobilom in profesor in mali Torek in Krivogled in brata Cofa. Sploh vsi. Najimenitnejše pa se je vsekakor odrezal profesor. Ta ima glavo!«

»No, tudi tvoja ni iz testa!« je menil gospod komisar in puhnil gost oblak dima pod strop.

»Še nekaj sem hotel vprašati, gospod komisar, — kaj bodo pa naredili z Žabjekom, ali kako se že piše ta lopov?«

»Poslali smo ga v poizvedovalni oddelek. Tam ga bodo fotografirali in napravili prstne odtise. Potem bomo primerjali njegovo sliko in prstne odtise s fotografijami v naši kartoteki.«

»Kaj pa je to?«

»Tam smo fotografirali vse zločince, kateri so bili že kaznovani. Imamo pa tudi odtise, sledove nog in podobne reči od zločincev, katerih še nismo mogli izslediti in katere iščemo. Ni izključeno, da ima ta mož, ki te je okradel, še druge tatvine in vlome na vesti. Kaj praviš?«

»Saj res! Nato niti pomislil nisem.«

»Trenutek,« je dejal prijazni komisar. Pozvonil je telefon. »Da... zanimivo gradivo za vas... pridite v mojo sobo...« je govoril v aparat. Potem je slušalko odložil in dejal: »Zdaj pride še nekaj gospodov od časopisov, da te intervjuvajo.«

»Kaj pa je to?« je vprašal Emil .

»Intervjuvati se pravi izprašati.«

»Ni mogoče!« je vzkliknil Emil. »Potem-takem me bodo dali celo v časopis?«

»Najbrž,« je dejal komisar. »Če takle mlad dijak ujame tatu, postane pač slaven.«

Potrkalo je na vrata. Štirje gospodje so stopili v sobo. Komisar jim je podal roko in jim na kratko povedal Emilove prigode. Gospodje so si vse marljivo zapisali.

»Čudovito!« je na koncu dejal eden izmed časnikarjev. »Deček z dežele kot detektiv!«

»Morda ga angažirate za zunanjo službo?« je svetoval drugi in se zasmejal.

»Zakaj pa nisi takoj stekel k stražniku in mu povedal vse?« je vprašal tretji.

ČASTNA BESEDA

»Sto dinarjev naj vam posodim? Kakšno jamstvo mi daste zanje?«

»Gospod! Častna beseda moža vam mora zadostovati!«

»Torej dobro, privedite mi tega moža!«

SLON

Gospodična (v živalskem vrtu): »Gospod paznik, ta slon je gotovo zelo divji?«

Paznik: »Kaj še, gospodična! Okoli mezinca si ga lahko ovijete, tako krotek je.«

V RESTAVRACIJI

Gost: »Gospod plačilni, prosim, poglejte, ali je natakar, kateremu sem pred eno uro naročil zrezek, še tukaj v službi!«

SVARILO

Gospa priteče na vso sapo k stražniku: »Gospod stražnik! Gospod stražnik! Tamle za oglom stojita dva razbojnika s samokresom in ustavljata mimoidoče!«

»Najlepša hvala, gospa, da ste me posvarili. Pravkar sem hotel iti tam mimo...«

SONATA V D-MOLU

»Kaj pa igra vaša hčerka na klavir?«

»Sonato v d-molu.«

»Čudna sonata! Tako bobni, kakor da hoče vaša hčerka ves klavir de-mol-krati...«

Zahteve gospodarskih zbornic

Za tarifno in davčno reformo - Enoten sistem samoupravnih financ

Na sejah gospodarskih zbornic dne 24. in 25. t. m. v Ljubljani so bile sprejete resolucije, ki so jih zbornice predložile na pristojnih mestih v vpoštevanje in iz katerih posnemamo:

Tarifna reforma

V nizu ukrepov, katere namerava vlada podvzeti, konferenca naglašuje, da bo igrala važno vlogo reforma tarifne politike. V gospodarskih krogih so bile pozdravljene z zadovoljstvom izjave g. prometnega ministra, da želi v prvi vrsti pristopiti k stvarni reformi železniške blagovne tarife, da bi omogočil producentom boljše cene. S posebnim zadovoljstvom je konstatirano znižanje potniške tarife, kar bo imelo zlasti ugodne posledice za tujski promet. Konferenca ugotavlja, da je bila železniška tarifna politika vodena po skoro izključno fiskalnih momentih. V času največjega padca cen je bilo izvršeno najprej leta 1929. znatno povišanje tarif, s 16. februarjem pa je sledilo linearno povišanje tarif tako, da so se usmerjali prevozni stroški baš v nasprotni smeri kot cene. Cela vrsta predmetov je danes prekomerno obremenjena in je nujna vsestranska revizija veljavnih blagovnih tarif. Zato prosijo zbornice, da se ta revizija takoj izvede in da se omogočijo v ta namen potrebni finančni pogoji.

Davčna vprašanja

Zbornice ugotavljajo najprej, da je vlada sama v deklaraciji 3. januarja letos povdarila, da je davčna obremenitev dosegla višek. Ker pa je vlada sama dosedanje ukrepe na davčnem polju označila kot začetek sistematičnega razbremenjevanja gospodarstva, predlagajo še tele ukrepe: Ukine naj se člen 7. davčne novele iz februarja lani, razbremeni naj se avtobusni promet; glede plačila kvartala pridobnine za leto 1935 naj se uvede enak postopek pri vseh davčnih oblasteh. Nadalje so bili sprejeti sklepi glede postopka pri vpogledu v poslovne knjige, obdavčenje neiztirljivih terjatev, znižanje obrestne mere za dolžne davke itd.

Samoupravne finance

Konferenca zbornic je po izčrpnih poročilih o samoupravnih proračunih ter davščinah prišla do zaključka, da izkazujejo samoupravni proračuni po svoji višini in notranji sestavi zelo veliko raznovrstnost, ki je znatno večja kakor je različnost podlage za samoupravne finance v državi. Medsebojni odstotni odnos posameznih vrst materialnih in osebnih izdatkov je tako različen, da posamezne samouprave izvršujejo izdatke popolnoma arbitrarno, zadolžujejo samouprave ter razvijajo aktivnost daleč preko onega, kar bi bilo dano in znosno z ozirom na naše gospodarsko stanje. Upravni stroški v ožjem šmislu predstavljajo razmeroma neznaten del proračunov, dočim se ostanek troši brez pravega sistema in kontrole stvarnega efekta racionalnega gospodarstva in smiselnosti. Da bi se ti izdatki mogli pokriti, samouprave stalno iznajdujejo nove davščine in bremena, od katerih večina težko ovira aktivnost gospodarskega dela, otežuje ali celo onemogočuje izvoz, podražuje produkcijo, povišuje cene življenjskih potrebščin in obdavčuje pogonsko silo. Sestav teh tarif je v velikem delu enostranski, poln neopravičenih diskriminacij in nelogičnosti ter vsebuje prav za prav absurdne odredbe. Eden in isti predmet se obremenjuje iz raznih naslovov z dvojnimi in trojnimi davščinami in trošarinami. S takim postopanjem se ustvarja hipertrofija obremenitev, ki v današnjem položaju ne pozna pravih mej. Uvajajo se enostranske davščine, ki zadevajo samo železniški promet, za eden in isti predmet se odrejajo različne obremenitve brez stvarnega opravičila. Zelo pogosto se dogaja, da se z dohodki iz rednih davščin izvršujejo investicije, najeta posojila, za katera bi bilo potrebno dolgoročno odplačevanje, pa se amortizirajo kot kratkoročna in se na ta način povišujejo doklade na direktne davke do prekomerne višine. Zadnje čase se opaža tudi, da je znaten del samouprav zašel v finančne težkoče in ne more več izvrševati redne anuitetne službe. Čeprav konferenca uvažuje, da so v marsičem zahtevale diferencijacijo samoupravnih financ posebne gospodarske in socialne razmere v državi, je vendar mnenja, da je treba spraviti samoupravne finance v gotov okvir, da se preprečijo anomalije.

Zato smatrajo zbornice, da je potrebno:

1. Vse obstoječe trošarinske tarife in takšne pristojbine je treba sistematično revidirati in pri tem delovati na to, da se struktura teh tarif čimbolj izenači in sistemizira, da se prepreči hipertotrofija obdavčenja in s splošnega stališča nepotrebna diskriminacija. Davščine na izvoz je treba izločiti, ker se inozemstvo že itak dovolj brani uvoza z vsemi možnimi sredstvi. Ravno tako je potrebno izločiti vse samoupravne davščine, ki v kateremkoli pogledu ovirajo industrijsko produkcijo, bilo to z obremenitvijo sirovin ali pa z obremenitvijo raznih pogonskih sredstev.

2. Zbrati material in proučiti finančno stanje zadolženih in prezadolženih občin ter izdelati načrt za njih sanacijo.

3. Pri izvajanju proračuna je zahtevati racionalno varčevanje in omejevanje izdatkov, ki ne odgovarjajo današnjim težkim gospodarskim prilikam.

4. Odpraviti odvišno birokracijo v samoupravnih podjetjih, inkopabiliteta v upravi in organizaciji na podlagi racionalizacije in komercializacije.

5. Organizirati je treba najstrožjo kontrolo predpisa in plačila samoupravnih davščin.

6. Pri odobravanju predloga proračuna, pravilnikov in uredb za samoupravne davščine, ki so v zvezi z gospodarsko delavnostjo, se naj zaslišijo prej mnenja pristojnih zbornic.

7. Investicijska dela naj se odobravajo samoupravam samo na podlagi finančnega načrta z dolgoročno amortizacijo in nizko obrestno mero.

8. Z novimi zakoni naj se prenašajo na samouprave nove dolžnosti in izdatki samo tedaj, da se zanje zavarujejo gotove dotacije s krediti iz splošnega državnega proračuna.

Konferenca zbornic o pospeševanju turizma

Ljubljana, 29. marca.

Danes se je vršila v posvetovalnici Zbornice za TOI v Ljubljani konferenca delegatov dubrovniške, ljubljanske, splitske in zagrebške zbornice o perečih vprašanjih organizacije tujskega prometa. Konferenci je predsedoval podpredsednik zagrebške zbornice gospod Kaufmann, ker je bila sklicana na inicijativo zagrebške zbornice. Na njej se je obravnavalo predvsem vprašanje načrta zakona o turizmu ter razmotrival projekt zakona o letoviščih in zdraviliščih, ki ga je izdelalo ministrstvo za soc. politiko. Sklenjeno je, da izdelate zagrebška in ljubljanska zbornica vsaka svojo alternativo osnutka zakona o pospeševanju turizma, ki ga bodo zbornice skupno predložile ministrstvu trgovine.

Nadalje je bilo sklenjeno, da naj se zbornice, ki so najjače zainteresirane na tujskem prometu radi morskih kopališč in planinskih krajev, snidejo vsako leto dvakrat, in sicer ob zaključku poletne sezone na skupno konferenco, na kateri se bodo razmotrivali vsi ugotovljeni nedostatki in pomanjkljivosti tujskega prometa in sprejeli sklepi za odstranitev ugotovljenih ovir in težkoč, ter spomladi pred začetkom tujske sezone v svrho enotnega sporazuma o skupnem programu dela za vso tujsko sezono. Nadalje je bilo sklenjeno, da se stavijo ministrstvu trgovine in industrije konkretni predlogi glede dopolnitve in razširjenja obstoječih sporazumov za tujski promet z inozemskimi državami, glede povečanja kontingenta tujcev in organizacije propagande v inozemstvu. Posebno pažnjo je konferenca posvetila vprašanju organizacije statistike tujskega prometa, ki je danes zelo nepopolna in pavšalna ter se njeni podatki večinoma pogrešno tolmačijo. Sprejeti so bili konkretni sklepi glede konverzije dolgov našega hotelirstva in sanacije hotelirstva. Končno se je razpravljajo vprašanje razmejitve ugostiteljskih podjetij iz § 76 obrtnega zakona ter se je naprosil zastopnik ministra trgovine in ind. dr. Pavletič, ki je prisostvoval konferenci, da pospeši izdajo potrebnih pravilnikov.

Zaostali prispevki za OUZD 17 milijonov

Iz poslovnega poročila OUZD v Ljubljani omenjamo, da se dvig števila zavarovancev lani ni poznal dovolj pri financah urada, ker so delavske mezde zopet padle. Na drugi strani pa je omeniti povečanje izdatkov, ker se je odstotek bolnikov povečal od 1933 na 1934 od 2.39 na 2.71%.

Skupno so znašali dohodki 40.3 milj. (39.0) leta 1933, od tega prispevki 39.3 (38.2) milj. Din. Izdatki pa so znašali 39.3 (35.5) milj. Din. Glavne postavke izdatkov so naslednje: hranarina 10.9 (9.2), porodniške dajatve 2.2 (2.1), za zdravnike 4.4 (4.1), stroški za zdravila in zdrav. pripomočke 3.6 (3.0) milj., za stroške v bolnišnicah 5.0 (5.0), v kopališčih in zdraviliščih 3.04 (2.45), upravni stroški za znašali 6.6 (6.35), v odstotkih 16.37 (16.26), samouprava pa je stala 0.071 (0.063) milj. Din. Predhodni poslovni presežek znaša 1.0 milj. Din (1933 3.5 milj.).

Bilanca nam kaže ponovno povečanje zaostankov. Ti zaostanki so znašali 1934 16.9 mili. (1933 15.77 milj.). Ti zaostanki znašajo že 4 mesečni predpis, dočim so znašali leta 1930 samo dva in pol mesečni predpis. S tem je dosežena najvišja dopustna mera in so uradu odtegnjena skoraj vsa obratna sredstva in je ogrožena likvidnost urada. Tudi druge obveznosti izplačuje urad z velikimi zamudami, kar povzroča veliko neprilik. Zato razmere silijo urad, da izterjuje prispevke bolj rigorozno kot sedaj. Nadalje dolguje OUZD Delavski zbornici na prispevkih 0.5, borzi dela pa 1.33 milj. dinarjev.

Poslovanje bolniškega zavarovanja je bilo torej leta 1934 aktivno, toda v tako malem znesku, da bi bilo poslovanje pri najmanjši izpremembi zdravstvenih razmer v zadnjih mesecih lahko zaključilo z večjim ali manjšim primanjkljajem.

*

Tarifni odbor je danes zaključil svoje seje v Ljubljani. Med drugim je sklenil predložiti ministru splošno znižanje za komadne pošiljke, nekaj sprememb glede postranskih pristojbin in kar je najvažnejše nujna znižanja tarife glede nekaterih agrarnih proizvodov in glede lesne industrije. V teku osem dni bodo vsi ti predlogi redigirani in se bo čez 8 dni vršila seja tarifnega odbora v Zagrebu, nakar bodo predlogi predani g. ministru.

Borza

Dne 29. marca.

Denar

Neizpremenjeni so ostali tečaji Berlina, Curiha in Pariza, narastel je le London, dočim so drugi tečaji popustili.

Belga je danes zopet znatno popustila in vse kaže, da se približujemo prav znatni devalvaciji belge. Tako je danes notirala v Curihu 64.50, dočim je znašala notacija včeraj 66. Tudi na naših borzah je belga temu primerno popustila.

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling na ljubljanski borzi ostal neizpremenjen: 8.70—8.80, v Zagrebu pa je notiral 8.725—8.825, v Belgradu 8.75—8.85. Grški boni v Ljubljani 29—30, v Belgradu 29.50 blago. Angleški funt je danes narastel na zagrebški borzi na 230.20—231.80, na belgrajski pa na 229.70—231.30. Španska pezeta je notirala v Ljubljani 5.40—5.50, v Zagrebu pa 5.40 blago.

Ljubljana. Amsterdam 2968.58—2983.17, Berlin 1756.08—1769.95, Bruselj 916.29—921.35, London 210.79—212.84, Curih 1421.01—1428.08, New York 4358.98—4395.30, Pariz 289.60—291.03, Praga 183.31 do 184.42, Trst 363 14—366.22.

Curih. Belgrad 7.02, Pariz 20.37875, London 14.98, New York 309.375, Bruselj ne notira, Milan 25.65, Madrid 42.125, Amsterdam 208.85, Berlin 124.05, Dunaj 56.80, Stockholm 76.60, Oslo 74.60, Kopenhagen 66.30, Praga 12.9075, Varšava 58.25, Atene 2.94, Carigrad 2.50, Bukarešta 3.05, Helsingfors 6.55, Buenos Aires 0.7875.

Vrednostni papirji

Tendenca za državne papirje je bila danes čvrsta in so se tečaji popravili pri skoraj vseh papirjih. Tudi promet je oživel.

Ljubljana. 7% inv. pos. 76—77, agrarji 45—46, vojna škoda 372—374, 6% begl. obv. 65—66, 8% Bler. pos. 79—80, 7% Bler. pos. 65—67.50, 7% pos. Drž. hip. banke 70—71.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 77.50—79 (78.25), agrarji 45.50—46.50 (45.50), vojna škoda 373—374 (372, 373), 4. in 5. 373—375, 6. 373—375 (372, 373), 7. 373—375, 6% begl. obv. 65—66 (66), 8% Bler. pos. 79.50—81 (79.50, 81), 7% Bler. pos. 66.875—67.25 (66.50, 67), 7% pos. Drž. hip. banke 70 den. — Delnice: Priv. agrar. banka 258—265 (258, 260), Trboveljska 110 bl.

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. pos. 77—78, agrarji 47—48, vojna škoda 371.50—373 (373, 372), 4. 371.50—373.50 (372), 5. 372—373.50 (373), 6% begl. obv. 65.50—66 (65.25), 8% Bler. pos. 79 den., 7% Bler. pos. 66.50—67.50, 7% pos. Drž. hip. banke 72 bl. — Delnice: Narodna banka 5210—5300 (5250), Priv. agr. banka 256.50—257.50 (257).

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je miren. Pšenica je dobro prezimila in tudi vsa poljska dela so opravljena. Zaradi tega so dovozi slabi, povpraševanja pa tudi ni. V koruzi je tudi položaj miren, nastala je pa paradoksna situacija v tem, da nam Nemci sedaj diktirajo cene za koruzo, na drugi strani pa imajo ogromen zaostanek v kliringu.

Joso Gorec: Še enkrat o Planici

G. akademik Kump je napisal za včerajšnjo številko »Slovenca« napad na Planico, prireditelje in Zimsko-sportno zvezo, s katerim bi gotovo bolj dosegel svoj namen, ako bi ga napisal v obliki strokovne kritike.

Na članek sam ne bi odgovarjal, želim samo, da navedem najvažnejše točke, ki bi bile v stanu, zavesti javnost v zmoto.

Naša zveza je bila vsa leta v najboljših odnošajih tako z mednarodno smuško zvezo kakor tudi z norveško smuško zvezo. Takoj po lanski tekmi je poslala zveza 29. marca 1934 poročilo o lanski tekmi, protokol, podpisan od vseh (tudi avstrijskih) sodnikov in načrt skakalnice mednarodni zvezi ter prejela 4. aprila potrdilo od FIS, da je bilo poročilo vzeto na znanje.

Ko je bil za letošnje tekmovanje določen termin, je 7. januarja naša zveza prijavila tudi to tekmo kot mednarodno prireditev FIS-i. Zveza ni dobila ne odgovora, da prireditev ni v redu, niti ni dobila odobritve, ker to ni običajno. Ko so se pojavili prvi glasovi o tem, da bo morda skakalnica zabranjena, se je obrnila naša zveza na gotovo najkompetentnejšo osebo inž. Hanssena, ki je izjavil, da je skakalnica povsem v redu, o zabrani ni govora in da zvezi v tem pogledu ni treba ničesar podvzeti.

Dne 12. februarja je razposlala zveza povabila vsem smuškim zvezam, kakor to določajo mednarodna pravila, za udeležbo k tekmam v Planici. Medtem je dobila naša zveza dopise od posameznih norveških skakačev, ki se nahajajo v Evropi, da želijo startati pri tekmi in prosijo, da jim izposlujemo startno dovoljenje. Dne 2. marca je sporočila zveza norveški smuški zvezi, da prosi dovoljenje za te tekmovalce; norveški smuški zvezi je na prosto dano, da to startno dovoljenje izda ali ne. Enak postopek je norveška smuška zveza lani brez nadaljnega osvojila in izdala startno dovoljenje.

Dejstvo pa je:

1. Da FIS skakalnice v Planici ni nikdar zabranil, temveč da je v celem poslovnem letu 1934/35, odkar obstoja predpis o odobritvi, oziroma zabrani skakalnic, FIS zabranil samo tri skakalnice (Villars, Maloya, Ponte di Legno) ter ni v istem času odobril razen skakalnice v Planici prav nobene skakalnice na svetu. Z odobrenjem in zabrano skakalnice se je pri nas mnogo preveč operiralo, kajti analogno praksi mednarodne zveze je, da so vse skakalnice dovoljene, ki niso zabranjene. Planiška skakalnica pa je bila radi svojih velikih dimenzij med onimi, za katero se je pričakovalo izrečno dovoljenje FIS-e. To dovoljenje je bilo izdano na urgenco naše zveze 12. marca 1935 brzojavno.

2. Da je norveška smuška zveza odklonila izdajo startnega dovoljenja zaprošenim tekmovalcem z motivacijo, da skakalnica ni priznana. Ko pa je bilo priznanje skakalnice izdano, je norveška smuška zveza brzojavila, da startnega dovoljenja ne da, ker je načelno proti velikim skakalnicam.

3. Avstrijski tekmovalci so imeli spor s svojim vodstvom radi tega, ker je njihov vodja prepovedal 13 tekmovalcem start radi rezultatov, ki so jih pokazali v treningu. Naša zveza kot prireditelj ni imela pravice vmešavati se v ta spor, ker je to notranja zadeva avstrijske smuške zveze.

4. Naši tekmovalci so bili določeni za tekmo na seji z omejitvijo, da bodo pripuščeni na tekmovanje le tedaj, če bodo v treningu pokazali povoljne rezultate. Zvezni funkcionarji so na podlagi rezultatov treninga, za katerega je, žal, norveški trener odpadel, določili samo tista dva tekmovalca, ki sta imela v treningu najmanjše število padcev. Konstatiram izrečno, da je na podlagi poročil zveznega delegata v Planici edino Pribovšek od onih tekmovalcev, ki niso bili pripuščeni, a se je pozneje potolkel, izvedel skok brez padca, vsi drugi pa so izvajali skoke v treningu s padcem. Da tekmovalci niso bili obveščeni o startnem dovoljenju, je krivda klubovih delegatov, ki bi morali prisostvovati žrebanju v soboto zvečer, oziroma samih tekmovalcev, ki bi se morali zanimati pred tekmo, kdo od njih je pripuščen k startu.

5. Reklama, ki jo je delal s pomočjo ojačevalne naprave Dobrlet, je bila njegovo delo po končanem tekmovanju in treningu brez vednosti zveznih funkcionarjev.

Naša Zimsko-sportna zveza bo s svojim delom lahko mirno prevzela vso odgovornost pred nalogo, za katero je tu. Za njo ni merodajno, v kaki obliki se užaljeni poedinci izražajo o njenem delu, zanjo je merodajno, da je iz naših skromnih početkov od osvobojenja pa do danes lahko razširila zimske sporte v naši državi do skoraj poslednje vasi, dosegla za naše razmere več kot častne mednarodne uspehe ter z zgraditvijo planiške skakalnice postavila svetu napravo, ki je brez primere.

Čehi, Poljaki, Švicarji, Avstrijci in Norvežani so ji dali najlaskavejšo oceno, njim je dala šele ta skakalnica možnost do razvoja vseh svojih sposobnosti.

Da pa so pri taki prireditvi potrebni različni ukrepi, različne odločitve, gotov sistem dela, ki ga ni mogoče spraviti v sklad z interesi posameznikov, je povsem razumljivo. Zanimiva bi bila primera, koliko se je v drugih sportih v naši državi v isti dobi doseglo več uspeha in boljših rezultatov kot v zimskih sportih.

Morda ne bo nezanimivo, ako citiram na kratko poročilo o planiški tekmi, ki ga je prinesla graška »Tagespost« 20. marca, ki pravi doslovno: »Predvsem: skakalnica v Planici je čudovita. Človek stoji in strmi in skoraj ne more verjeti, da se tam zgoraj spusti človek, ki ga je videti kot točko, v zaletu navzdol in plava po zraku ter doskoči in majestetsko odsmuča dalje. Norvežani pravijo: niti ena skakalnica na svetu se ne more primerjati s Planico. Zakonom letenja po zraku se je ta skakalnica naravnost v idealnem načinu približala. Radi tega so na njej najboljši skakači sveta takoj udomačeni in z veseljem in z ljubeznijo startajo. Skakalni dan v Planici je bil sportna slavnost, ki se jo prav zelo redko doživi: sportni uspehi najvišje stopnje sredi čudovito lepe narave, razsvetljene od južnega solnca, ki je v to pravljično lepo snežno naravo naznanjal bližajočo se pomlad.«

Kaj mislite, g. Kump, zakaj je graška »Tagespost« — da navedem samo en primer — videla to prireditev v Planici tako bistveno drugače kot Vi?

Policijski SK : ASK Primorje

Nedelja ob 16., igrišče Primorja.

V nedeljo gostuje proti liga moštvu ASK Primorja odlično moštvo policijskih nastavljencev iz Zagreba, ki je v zadnjem času doseglo zavidljive uspehe, enakovredne vodilnim zagrebškim liga klubom. Močno je v sportni javnosti odjeknil neodločen rezultat, ki ga je pred 14 dnevi dosegel proti kompletnemu Gradjanskemu. Renome svoje nogometne čete je prenesel tudi preko meja, ko je gostoval na Dunaju proti renomiranim policistom, in dosegel zelo laskave rezultate.

Naš ligaš rabi sedaj močne treninge, da poskuša pregrupacijo moštva zlasti napadalne vrste, kajti pred durmi je težka tekma proti Basku. Ako hoče doseči uspeh, mora postaviti na igrišče tim, ki bo kos močnim in poletnim Baskovcem. In ravno policisti bodo Primorju najboljši partner, ker imajo med svojimi igralci nekoličine igralcev, ki se prištevajo med najboljše zagrebške nogometaše. Prednjači centerhalf, sedaj brez dvoma daleč najboljši zagrebški half.

Moštvo Primorja mora v nedeljo zaigrati s polno paro. Mora skušati pridobiti nazaj simpatije in zaupanje ljubljanskega sportnega občinstva, ki jih je zaradi svoje slabe in precej indolentne igre proti BSKUu močno zaigralo. Ljubljana bo svojega ligaša podprla v polni meri, toda on se mora za to podporo revanžirati in nuditi vkljub eventuelnim porazom igro, ki bo gledalce zadovoljila.

To naj velja kot apel moštvu našega ligaša, toda tudi na občinstvo, naj ligaša v njegovih stremljenjih podpre. Cena popularna.

ŽSK Hermes : I. SK Maribor

Zanimive so nogometne tekme za državno prvenstvo. Občinstvo ima priliko spoznati najboljša moštva naše domovine. Tega jutri sicer ne bo vendar se bo odigrala važna prvenstvena tekma podzvezne lige Ljubljanske podzveze.

Ali bo Hermesu uspelo odnesti dve ali vsaj eno piko? Dejstvo je, da se jutri sestaneta dva tekmeca, ki gojita tehnično igro, in sta dala našemu nogometu mnogo dobrih sil. Oba potrebujeta točke. Posebno Hermes je v tem pogledu na slabšem.

Kakor je zanimiv razvoj in gibanje v državnem prvenstvu isto v II. ljubljanskem razredu in podzvezni ligi — je polovica klubov, ki tvorijo gornjo hišo in se tesno drže eden drugega in tudi v spodnjem delu je približno isto. Če Maribor odnese zmago, se bo priključil gornji hiši.

Vsekakor bo naše občinstvo prišlo na svoj račun. Vstopnina je popularna. Tekma se bo odigrala ob vsakem vremenu ob 14 na igrišču ŽSK Hermesa.

SK Grafika—SK Svoboda odigrata v nedeljo, 31. marca ob 10 na igrišču Primorja pomladansko prvenstveno tekmo. Grafika velja kot favorit, toda elan Svobode zna Grafiko spraviti ob dve točki. Vabijo se prijatelji obeh sportnih klubov!

★

ŽSK Hermes bo imel redni občni zbor v nedeljo, 31. marca ob 9 v dvorani žel. glasb. društva »Sloga« v Ljubljanskem dvoru. — Kratka seja centralnega odbora bo v nedeljo ob 8.15 v dvorani.

Občni zbor Slalom kluba 34 bo v petek, 12. aprila ob 20 z običajnim dnevnim redom. Kraj, kjer bo občni zbor, bo še pravočasno javljen. — Odbor.

SK Radomlje. V nedeljo igramo ob 15.30 z SK Kamnikom v Kamniku. Vsi prizadeti igralci naj bode točno ob 51 v garderobi SK Kamnika.

Službene objave ljubljanske podzveze JZZS. Start za nedeljski podzvezni country se preloži od 11 na 11.30. Naprošajo se vsi lahkoatletski sodniki, ki so se prijavili v članstvo JZZS da sodelujejo pri tem teku. V Stadion naj pridejo najkasneje ob 11.

SK Ilirija — Hazenska sekcija. Pri nedeljskem country teku za prvenstvo podzveze startalo: Zajec, Ambrožič, Perdan, Papež Dar., Oman, Pribošek, Ponikvar. Navedene morajo biti v garderobi najkasneje ob 10.45 s kompletno opremo. Start je za vse obvezen. Redni hazenski in lahkoatletski trening je v nedeljo od 10 dalje. Sekcijsko vodstvo opozarja ponovno vse tiste, ki zanemarjajo trening, da jih bo brezobzirno črtalo iz članstva sekcije. — *Lahkoatletska sekcija.* Danes obvezen kulturk za vse sekcijske člane v Stadionu. Tistim, ki ne pridejo na kulturk, bo sekcijsko vodstvo predpisalo občutno odkupnino v denarju. Danes se dela vse popoldne. Redni treningi v telovadnici so ukinjeni in se vršijo odslej v Stadionu.

Pridite smučat in uživat planinske lepote in radosti! Smučarjem in seveda tudi smučarkam je na stežaj odprt smuški raj na Koroškem v Savinjskih Alpah. *Kocbekov dom* je namreč že odprt in oskrbovan, oskrbovan bo odslej stalno do pozne jeseni. Snežne prilike so na Koroškem take, da si smučar sploh ne more lepših želeti. Najlažji dohod na Koroško je iz Luč v Savinjski dolini, kjer so smučarjem in planincem proti mali odškodnini na razpolago vozniki SPD in nosači. Dostop je tudi iz Kamniške Bistrice po dolini Bele preko Preseljada. — *Frischaufov dom na Okrešlju* tudi vabi na spomladansko smuko. Smuški svet na Okrešlju je tak, kakor si ga želi smučarsko srce. Dom se odpre dne 13. aprila, oskrbovan bo do 30. maja, pri zadovoljivem obisku tudi dalje. Dohod na Okrešelj je sedaj (v snegu) mogoč samo preko Logarske doline, ki ima avtobusno zvezo z železniške postaje Šmarjno ob Paki. — Golti, z najvišjimi vrhovi 1600 m, čarobna planina nad Mozirjem, so še vedno odeti v zimsko oblačilo. Snega je še poldrug meter. Smuka je tu res idealna, zavetišče in oskrbo pa nudi *Mozirska koča na Goltih.*

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 5 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Prireditve

Kavarna Stritar

Vsak večer koncert. — Kavarna do 4 zjutraj odprta. (h)

Službe iščejo

Prodajalka

s 6000 Din kavcije, gre kot blagajničarka ali prodajalka v specerijsko trgovino v Ljubljani za majhno plačo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod šifro »Starejša moč« št. 3399. (a)

Vajenci

Pekovskega vajenca

pridnega in poštenega, s primerno šolsko izobrazbo, sprejme pekarna Ivan Šilih, Slovenjgradec. (v)

Stanovanja

ODDAJO:

Stanovanje

se odda pod izredno ugodnimi pogoji pri kolodvoru Videm-Krško. — Prednost imajo upokojenci. Naslov in pojasnila v upravi »Slovenca« pod št. 3404. (č)

Soba in kuhinja

se oddasta za 225 Din. Zelena jama, Val. Vodnikova ulica 8. (č)

Vnajem

ODDAJO:

Trgovina

v večjem obsegu, s specerijskim, kolonijalnim blagom, deželnimi pridelki in mlinskimi izdelki, dobro vpeljana, v industrijskem mestu na Gorenjskem - se radi selitve odda s stanovanjem v najem za več let. Ponudbe poslati pod značko »Trgovina Gorenjske« 3041 upravi »Slov.« v Ljubljani. (n)

Konjski hlev

in druge večje prostore, ki so pripravni skoraj za vsako podjetje, nasproti kolodvora, dam za nizko najemnino v najem. Pojasnila daje Adolf Bernhard, Maribor, Aleksandrova 51. (n)

Vrtnarji!

Sadni vrt na Gorenjskem — v sredini mesta — da v najem v preureditev v zelenjadni — Morič Ignacij, Jesenice 33, Gorenjsko. Za kritje stroškov se poračuna na najemnini. (n)

Glasba

Partija instrumentov

na pihala, za 15 oseb — naprodaj za 4500 Din. — Tomo Rukavina, Tkalčičeva 48, Zagreb. (g)

Denar

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana. Krekov trg 10

Posojilo

do 300.000 Din - iščem. Popolnoma sigurno večkratno kritje. Vknjižba na prvo mesto. Dopise pod »Kapital 300« 3387 upr. »Slov.« v Mariboru. (d)

Hranilne knjižice

Kmečke hranilnice ljubljanske, v znesku 28.000 Din — prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3459. (d)

Posestva

Trgovska hiša

nova, v fari na Gorenjskem, brez konkurence - ugodno naprodaj. Vprašanja nasloviti pod značko »Trgovska v fari« št. 3042 upravi »Slovenca« v Ljubljani. (p)

Hiša v Spodnji Šiški

z vrtom, malo trgovino, pripravna tudi za drugo obrt - naprodaj. Interesenti pišite pod značko: »Hiša v Šiški« št. 3044 na oglasni oddelek »Slov.« v Ljubljani. (p)

Hiša z vrtom

in gospodarskim poslopjem, v bližini Domžal, za gostilno in mesarijo posebno priporočljiva - se ugodno proda. Pismene ponudbe poslati v upravo »Slov.« v Ljubljani pod šifro »Hiša Domžale« št. 3043. (p)

Nova nadstropna hiša

naprodaj samo za 55.000 dinarjev. Št. Jerko, Črnuče 58. (p)

Majhno posestvo

lepo obdelano, na lepem solnčnem kraju, pri cesti, blizu postaje, pripravno za obrtnika, prodam. Deloma gotovina, deloma knjižice. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 3428. (p)

Posestvo

in razne parcele naprodaj. Vzamejo se vložne knjižice Kmetske, Ljudske posojilnice, Mestne hranilnice ljubljanske in posojilnice v Ribnici. Poizve se pri: I. Oražem, Moste. (p)

Stavbna parcela

ob cerkvi sv. Jožefa, v izmeri 430 m² — ugodno naprodaj. Pogoj: gradnja hiše (vile) na tej parceli se mora pričeti takoj skupno z ostalo polovico hiše, ki se prične graditi. Pojasnila: Miroslav Zupan, stavbenik, Vošnjakova ulica 6. (p)

Širite »Slovenca«!

Do Velike noči

bomo odprodali ca. 2000 parov damskih, moških in otroških čevljev po 20—30 % znižanih cenah

Edinstvena prilika za nabavo lepih, trpežnih in tako cenenih „Jara“ čevljev. Velika zaloga! Velika izbira!

Prodajalne „JARA“ Ljubljana, Sv. Petra c. 20
Maribor, Gosposka ulica 18 pri tirmi Martinc
Zagreb, Ilica 60

Kupimo

Diesel motor

5—10 ks — kupim. Ponudbe z navedbo znamke, cene, stanja, porabe poslati na naslov: Stopar Alojz, Letuš, Šmartno ob Paki. (k)

Staro omaro

dobro ohranjeno, kupim. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3430. (k)

Auto-motor

Tovorni auto

znamke Chevrolet, 4 cilindri, 36.000 km prevožen, nosilnost 2000 kg, generalno prenovljen — ugodno naprodaj. — Jos. Senica, Domžale. (f)

Prodamo

Če avto svoj stari prodajaš al' motorja bi znebil se rad, brž kupcev ti mnogo prižene Slovenčev najmanjši inserat

Prima sport. suknjiče

po 98 Din, pumparice, modne hlače itd., kupite zelo ugodno pri Preskerju, Ljubljana, Sv Petra cesta 14. (l)

Cementne vrtne Ograje za gredice

krogle, vaze, vrtne mize, balustre, vodomete, svetilne kandelabre, nagrobne spomenike, okvirje in ograje, stopnjice, terrazzo tlak, cementne cevi itd., dobavlja po nizki ceni

„Cementnine“
d. z o. z.
Ljubljana, Celovška 37

Pristen ajdov med

po 10 Din za kg razpošilja Kmetijska družba, skladišče Maribor — na drobno in na debelo. (l)

Dolomitni pesek

za posipanje vrtov, dvorišč, balin- in tenis prostorov ter za napravo raznih ometov - dobavlja najsolidneje Kat. Vodnik, Podutik 25, p. Ljubljana VII. - Naročila sprejema tudi »Jeklo«, Ljubljana, Stari trg 11. Tel. 28-45. (l

Sveža, debela, zajamčena jajca

komad 30 par, razpošilja 400 in 720 komadov franko vsaka postaja — G. Drechsler, Tuzla. (l)

Razprodaja sadnega drevja!

Visokodebelne jablane in visokodebel. žlahtne hruške, visoke in nizke višnje, orehe in trte dobite po znižanih cenah pri Kmetijski družbi v Ljubljani, Novi trg 3. (Po železnici najmanj 10 dreves.) (l)

Vrtna zemlja

ter hrastovi koli naprodaj. Restavracija Rebec, Tyrševa 71. (l)

Inserirajte v „Slovencu“!

Zahvala

Vsem, ki so v najtežjih urah bolezni in smrti naše nepozabne hčerke in sestrice

Ivanke

z nami tako iskreno sočuvstvovali, se tem potom najsrčnejše zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo gg. zdravnikoma dr. Polcu in dr. Ukmarju iz Litije, preč. g. dekanu Riharju za tolažilne besede in naklonjenost ob smrti, ter pevskemu društvu »Lira« za ganljivo petje.

Najsrčnejša zahvala tudi vsem darovalcem cvetja in vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so spremili našo Ivanko na njeni zadnji poti.

Francka in Tone Knaflič
z otroci

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne.

Telefonska številka 3030.

✝ **Minka Majdičeva** roj. **Jereb** naznanja v svojem ter v imenu brata **Antona** in sestre **Angele** in ostalega sorodstva žalostno vest, da je danes ob pol dveh naš srčnoljubljeni dobri ata, brat, stari oče, stric i. t. d., gospod

ANTON JEREB

usnjar, trgovec in posestnik

po dolgoletnem trpljenju, previden s tolažili sv. vere, v visoki starosti 79 let, mirno v Gospodu zaspal. K zadnjemu počitku ga spremimo v nedeljo 31. t. m. ob štirih popoldne na pokopališče na Žale. — Prosimo za tiho sožalje.

Kamnik, dne 29. marca 1935.

Žalujoči ostali.

Pogrebni zavod Julij Weibl, Kamnik

Kdor bi rad poznal tuje dežele in življenje po njih, kakor ga od blizu gledajo stotisoči slovenskih izseljencev, kdor bi rad poznal življenje, mišljenje, načrte, upe, veselje, uspehe, skrbi, razočaranja, trpljenje slovenskih izseljencev, razkropljenih po vsem širnem svetu, naj si naroči slovenski izseljenski tednik, revijo

„Duhovno življenje“

ki že tretje leto izhaja v Buenos Airesu, Rep. Argentina, in ima svoje dopisnike in sodelavce med slovenskimi izseljenci vsega sveta, posebno odlično pa seznanja svoje čitatelje z razmerami v Argentini, deželi velike bodočnosti. Tedensko 32 strani. Letno dve debeli velezanimivi knjigi. Letna naročnina 70 Din, ki jih na naš račun nakažite Zadružni gospodarski banki v Ljubljani.

Uprava »Duhovnega življenja«
Avalos 250
Buenos Aires, Rep. Argentina.

Letošnje

BOK PIVO

delniške družbe pivovarne UNION je od 30. marca v prometu.

Je okusno, hranivo in zdravo! Posebno se priporoča materam kot okrepčevalna pijača!

Primož Trubar

11

SEDMO POGLAVJE

Prekrščevalci.

Primož Trubar je tako ognjevito govoril, da ni bila samo cerkev sv. Elizabete polna poslušalcev, temveč je večkrat tudi veliko ljudi stalo na ulicah. Škofijstvo se je sicer pritoževalo, toda ni imelo dovolj moči zoper prodirajoče luteranstvo in tako je postal Trubar junak takratne dobe. Kamor je prišel, so ga pristaši navdušeno pozdravljali. Odkar so se začeli tudi deželni stanovi potegovati za krivoverstvo, je odpadnikom še bolj rastel pogum. Javno so napadali nauke in obrede katoliške cerkve, posebno pa romanja na božja pota. Trubar je šel v svojih trditvah tako daleč, da je nekje zapisal:

»Romarske zerkue so od tih hudizhevih, leshniuih bab gori pershle in so k timu ty fary, menihi, cehmoshtri in meshnari zarad njih dobizhka volo pomagali.«

V večji družbi so se pogovarjali o tem, da kmetsko ljudstvo ne bo hotelo sprejeti nove vere.

»Ako hočemo doseči trajne uspehe« — je dejal glavni luteranski voditelj Matija Klombner — »moramo tudi s spisi in knjigami širiti svoje verske nazore.«

»Imaš popolnoma prav« — mu je pritrdil učitelj latinščine Lenard Búdina. »S samimi govori, naj so še tako navdušeni, ne bomo opravili vsega. Spise in knjige med narod! To bo imelo uspeh. Legere et scribere — brati in pisati morajo znati naši ljudje.«

»Kdo pa bo knjige bral?« — se je vtaknila vmes Klombnerjeva žena Genovefa, tudi vsa zavzeta za novo vero. »Kdo jih bo bral, ker izmed navadnega ljudstva nihče brati ne zna!«

»Zato pravim« — je ponavljal Búdina — »legere et scribere — pisati in brati morajo znati naši ljudje.«

»In kdo jih bo spisal v kranjskem jeziku, da jih bodo ljudje razumeli?« — je vpraševal tržni nadzornik Andrej Farest.

»Imamo moža, ki ni samo izvrsten govornik, temveč bo tudi dober pisatelj« — je pripomnil Matija Klombner.

Vsi so pogledali Trubarja, sedečega med njimi. Pričakovali so, da bo kar hitro pritrdil. Ta pa je molčal in zamišljeno gledal po družbi.

»Ako nam to obljubite, častiti gospod duhovnik, sem jaz pripravljen vse storiti, kar bi bilo v moji moči« — je dostavil Klombner. »Vi boste pisali, jaz bom pa skrbel, da se bodo knjige tiskale in da dobi kmetsko ljudstvo pouk v čitanju.«

Trubar je končno spregovoril:

»Ni malenkost, kar zahtevate od mene. Danes ne morem ničesar obljubiti. Poprej bom stvar temeljito premislil. Vidim, da bi bil začetek takega podjetja zelo težaven. Pripoznam pa, da živa beseda še ni vse. Pomagati ji mora pismena. Saj slišimo o Nemcih, kako naglo širijo s tiskom nauke našega probuditelja Martina Lutra.«

»Nič ne premišljujte dolgo, vse časti vredni gospod duhovni oče« — se je oglasila zopet Genovefa. »Storili boste veliko dobroto in pospešili prodiranje naše stvari med nižjim ljudstvom. Vsi vam bomo hvaležni. Vi imate zmožnosti, kdo drugi ne bo mogel kaj takega izvršiti. Kdor ima pa talent, naj ga izrabi. Če vam ljudje ne bodo poplačali truda, ga bo poplačal Bog. Kar boste delali za čisti evangelij, boste delali v čast božjo.«

»Pusti tudi mene vmes« — je rekel Klombner, videč, da bi žena rada še dalje govorila. »Prepričan sem, da bi imelo razširjevanje Lutrovih idej v spisih in knjigah dvojno korist. Prvič bi prišlo naše versko naziranje veliko hitreje med narod. Kamor sami ne bomo mogli, tja bomo poslali knjige. Drugič bi zasnovali na ta način podlago za pisani jezik. Ako hočemo veljati kot omikanci, moramo vendar imeti priče slovstvenega napredka. Zdaj ne moremo pokazati nič takega.«

Zopet so gledali Trubarja in pričakovali njegovega mnenja.

Ta je še vedno molčal. Po daljšem odmoru je dejal:

»Spoznam in cenim, kar ste omenjali. Res je, da nimamo Kranjci — pravilnejše bi morali reči Slovenci — nobene književnosti. Čas je že, da jo ustanovimo. Toda revni smo. Kar smo imeli, so nam uropali Turki. Velike vsote nam predpisujejo državni davki. Ostanke zahtevajo graščaki. Torej odkod sredstva za duševni napredek?

Na to Klombner:

»Rekel sem že in pravim še enkrat, da prevzamem vse žrtve za izdajo knjig. Seveda ne samo s svojimi sredstvi, temveč s podporo prijateljev.«

Tedaj so začuli z ulic vpitje mimoidočega ljudstva. Množica je valovila semintja ter klicala z enakomernim glasom: »Dajte se krstiti!« Vsak je imel palico v rokah. Rekli so, da kristjan ne sme nositi orožja temveč palico. Ta čudovita verska blodnja je prišla v naše kraje iz nemških dežel ter bila najbolj razširjena v ljubljanski in kamniški okolici med meščani in kmeti. Učili so, da mora biti vsak krščen šele v tistih letih, ko pride k pameti. Prostovoljno se mora odločiti za krščansko vero. Zato so zavrgli krst otrok ter zahtevali, da mora vsak še enkrat prejeti sveti krst. Ti čudaki so dobili ime »prekrščevalci«. Hodili so v velikih četah po mestih in trgih ter iskali pristašev v svojo družbo. Klicali so tudi s priučenimi latinskimi besedami: »Venite ad salutarem undam, venite populi!« (Pridite k zveličalni vodi, pridite ljudstva!) Tistega, ki se jim je pridružil, so krstili kar na cesti ali v kaki veži.

Kdor jim je nasprotoval, so mu dokazovali z besedami svetega pisma, da imajo pravico in celo dolžnost, zahtevati ponovitev krsta. Sklicevali so se na Kristusov izrek, zabeležen v evangeliju svetega Marka v 16. poglavju in 16. vrsti: »Kdor veruje in bo krščen, bo zveličan.«

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Ceč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Viktor Cenčič.